

**Commentaria et disputationes scholastica in Summam D.
Thomae Aquinatis**

Nazarius, Johannes P.

Coloniae, 1621

Articvlvs III. Vtrum si homo non peccasset, Deus incarnatus fuisset.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82325](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-82325)

Quæstio Prima.

Etio pro veniali procedens ab homine iusto ex se non est de rigore iustitiae; ergo neque per relationem ad Christum, & imputationem extrinsecam potest dici de rigore iustitiae, neque habere maiorem condignitatem, quam habeat ut est à proximo operante: *Confr.* Si per illam mysticam coniunctionem propria perfectio satisfactionis Christi, quæ est rigor iustitiae, membro Christi etiam viuo tribui potest, pari ratione posset dici, membrum Christi infinitè satisfacere, & una gutta sanguinis Martyris ut membra Christi posse dici infiniti valoris, sicut una gutta sanguinis Christi, quod tamen concedere absurdissimum est. Sequela probatur; quia non est minus proprium Dei hominis de rigore iustitiae satisfacere, quam infinitè; ergo. *Resp.* falsum esse antecedens quo ad utramque partem. Ad probationem *prime partis* negatur antecedens; ut enim in *quinta Controv.* diximus, homo per gratiam à Deo receptam satisfacit pro culpa mortalí, quatenus est offensa Dei. Ad proba. *secunda partis* dico, nos non afferere satisfactionem puri hominis per extrinsecam imputationem esse derigere iustitiae, sed ob eam causam, quia nimur purus homo satisfacit, ut membrum Christi, cui scilicet puro homini, ut est membrum Christi formaliter, gratia est quasi naturalis & propria, ut antè diximus. Ad probationem ergo, omissa illa particula, per imputationem extrinsecam, negatur antecedens. *Ad conf.* negatur illatio. Ad eius probationem negatur assumptum, si sermo sit de Christo ut est caput contra membra illi per gratiam unita distinctum; quia licet satisfacere de toto rigore iustitiae per se primò conueniat Christo, conuenit tamen etiam eius membris, ut eius formaliter membra sunt per se secundum, & ideo non est illi proprium quarto modo. Si verò sermo sit de Christo, prout atque mysticum suppositum mystici corporis, admissò antecedente, negatur consequentia; quia mysticum illud suppositum ratione capit, id est satisfactione à capite elicita satisfacit infinitè, satisfactionibus vero membrorum, id est à membris elicitis finitè satisfacit, & tamen tam suppositum ipsum, quam eius membra ut illi coniuncta satisfaciunt de toto rigore iustitiae.

OCTAVA CONTROVERSTIA.

An purus homo per exclusionem etiam auxiliū diuine gratiae potentia Dei absoluta potuerit per opera ordinis naturalis satisfacere ex imperfecta iustitia pro culpa totius humani generis?

DIFFICULTATEM hanc proponit Aluarez in ultima sua disp. ad hunc articulum, & breuiter eam ac eruditè definit, opinionem sequens negantem, ut magis probabilem. Eam itaque disputationem vide, si lubet; nihil enim ei nobis addendum occurrit.

ARTICVLVS III.

Vtrum si homo non peccasset, Deus incarnatus fuisset.

3. dñs. 1. q.

1. 4. 3. Et. 4. d. 43. a. 2. q. 1. 2. Et. re **A**nd tertium sic proceditur. Videtur, quod si homo non peccasset, nihilominus Deus incarnatus fuisset. Manente enim causa, manet ef-

Articulus Tertius.

99

*A*fectus. Sed, sicut Augusti, dicit 13. de Trinit. alia r. 29 art. multa sunt cogitanda in Christi Incarnatione preter absolutionem à peccato, de quibus dictum est. *Tim. 1. co. 1. fi. c. 17. 10. 5. ar. prec.*

*P*reterea, Ad omnipotentiam diuina virtutis pertinet, ut opera sua perficiat, & se manifestet per aliquem infinitum effectum. Sed nulla pura creatura potest dici infinitus effectus, cum sit finita per suam essentiam, in solo autem opere Incarnationis videtur principi manifestari infinitus effectus diuina potentie (per quam in infinitum diuina coniungitur, in quantum factum est, quod homo esset Deus) in quo etiam opere maxime videtur perfici uniuersum, per hoc quod ultima creatura, scilicet homo primo principio coniungitur, scilicet Deo. Ergo etiam si homo non peccasset, Deus incarnatus fuisset.

*P*reterea, Humana natura per peccatum non est facta capax gratie. Sed post peccatum capax est gratia uniuersa qua est maxima gratia. Ergo si homo non peccasset, humana natura huius gratie capax fuisset. Neque Deus substraxisset humanae naturae bonum, cuius capax erat. Ergo si homo non peccasset, Deus incarnatus fuisset.

*P*reterea, Prædestinatio Dei est aeterna. Sed dicitur Roman. 1. de Christo, Qui prædestinatus est Filius Dei in virtute. Ergo etiam ante peccatum necessarium erat filium Dei incarnari ad hoc, quod Dei prædestinatio impleretur.

*P*reterea, Incarnationis mysterium est primo homini reuelatum: ut patet per hoc, quod dixit, *Hoc nunc os ex ossibus meis, &c.* quod apostolus dicit esse magnum sacramentum in Christo, & in Ecclesia: ut patet Ephes. 5. Sed homo non potuit esse præfus sibi causus, eadem ratione quae nec Angelus: ut August. probat super Gen. ad litteram. Ergo etiam si homo non peccasset, Deus incarnatus fuisset.

Sed contra est, quod August. dicit in lib. de verbis Lib. 11. c. 1. Dominis, expoenens illud, quod habetur Luc. 19. Venit 18. 60. 3. filius hominis querere, & saluum facere, quod perierat.

Ergo si homo non peccasset, Filius hominis non venisset.

*E*t 1. ad Timoth. primo, super illud verbum, Christus Ser. 36. & venit in hunc mundum, ut peccatores saluos faceret, de ver. post ser. 8. dicit glossa, Nulla causa veniendi fuit Christo 10. 10. domino, nisi peccatores saluos facere. Tolle morbos, tolle vulnera, & nulla est medicina causa.

*R*espondeo dicendum, quod aliqui circa hoc diuer- *Aug. ser. 9.*
simode opinantur. Quidam enim dicunt, quod eti- *de ver. ap.*
am si homo non peccasset, Dei filius incarnatus fu- *tom. 10.*
isset.

*A*lij vero contrarium afferunt. Quorum affer-
tione magis assentendum videtur. Ea enim qua-
ex sola Dei voluntate prouenient supra omne
debitum creature, nobis innescere non possunt, ni-
si quatenus in sacra Scriptura traduntur, per
quam diuina voluntas nobis innescit. Unde
cum in sacra Scriptura ubique Incarnationis ra-
tio ex peccato primi hominis assignetur, conue-
nientius dicitur Incarnationis opus ordinatum es-
se à Deo in remedium contra peccatum, ita
quod peccato non existente Incarnatio non fu-
isset: quoniam potentia Dei ad hoc non limi-
tetur, potuisset enim etiam peccato non existente Deus
incarnari.

*A*d primum ergo dicendum, quod omnes a- *Ar. 1. & pre-*
lia causa, qua sunt assignatae, pertinent ad re- *ced.*
medium peccati. Si enim homo non peccasset,

perfusus fuisset lumine diuina sapientia: & iustitia rectitudine perfectus a Deo ad omnia necessaria cognoscenda, & agenda. Sed quia homo deferto Deo, collapsus erat ad corporalia, conueniens fuit, ut Deus carne assumpta etiam per corporalia ei salutis remedium exhiberet. Vnde dicit August. super illud Ioan. Verbum caro factum est, Caro te obsecraverat, caro te sanat: quoniam sic venit Christus, ut de carne carnis virtus extingueret.

Ad secundum dicendum, quod in ipso mode productionis rerum ex nihilo diuina virtus infinita ostenditur. Ad perfectionem etiam vniuersi sufficit, quod naturali modo creatura ordinetur in Deum sicut in finem, hoc autem excedit limites perfectionis naturae, ut creatura vniatur Deo in persona.

Ad tertium dicendum, quod duplex capacitas attendi potest in humana natura. Una quidem secundum ordinem potentia naturalis, que a Deo semper impletur, qui dat vnicuique res secundum suam capacitatem naturalem. Alia vero secundum ordinem divina potentia, cui omnis creatura obedit ad nutum: & ad hoc pertinet ista capacitas. Non autem Deus omnem talam capacitatem naturae implet, alioquin Deus non posset facere in creatura nisi quod facit: quod falsum est, vt in primo habitum est. Nihil autem prohibet ad aliquid malum humanam naturam productam esse post peccatum: Deus enim permittit mali fieri, vt inde aliquid melius eliciat. Vnde dicitur Rom. 4. Vbi abundauit delictum, superabundauit, & gratia. Vnde & in benedictione cerei Paschalis dicitur, O felix culpa, que talem ac tantum meruit habere redemptorem.

Ad quartum dicendum, quod predestinatione presupponit praescientiam futurorum. Et ideo sicut Deus predestinat salutem alicuius hominis per orationes aliorum implendam, ita etiam predestinavit opus Incarnationis in remedium humani peccati.

Ad quintum dicendum, quod nihil prohibet alicui reuelari effectum, cui non reuelatur causa. Potuit igitur primo homini reuelari Incarnationis Mysterium, sine hoc quod esset praeclusus suicasus. Non enim, quicunque cognoscit effectum, cognoscit, & causam.

D. 67.

Ratio, & sensus questi.

RATIONEM & sensum questi diligenter explicant Valentia, Vazquez, Suarez, Pefantius & Aluarez. Nos ea, quæ necessaria sunt, dicemus in exordio controvergia ad hunc articulum.

Forma Textus.

RELATIS duabus oppositis Theologorum opinionibus, responder quæsito duabus Conclusionibus. **Prima opinio** est eorum, qui dicunt, quod etiam si homo non peccasset Dei filius Incarnatus fuisset. **Altera opinio** est contrarium afferentium.

PRIMA CONCLUSIO est. Conuenientius dicitur, Incarnationis opus ordinatum esse a Deo in remedium contra peccatum, adeo ut peccato non existente, Incarnatio non fuisset. Probatur. Ea quæ ex sola Dei voluntate proueniunt supra omne debitum creaturae, nobis innotescit.

A cere non possunt, nisi quatenus in sacra Scriptura traduntur: Ac in sacra Scriptura vñque Incarnationis ratio ex peccato primi parentis assignatur; ergo conuenientius, &c. Minor patet. Maior probatur, quia per sacram Scripturam diuina voluntas nobis innotescit.

SECUNDA CONCLUSIO. Potuisset etiam, peccato non existente Deus incarnari. Probatur: Quia Dei potentia non limitatur ad hoc, videlicet ut Incarnatio sit in remedium contra peccatum.

Expositio Textus.

B **T**RIA sunt in textu declaratione dignæ. **Primum** est prima Conclusio, cuius terminos & sensum explicat Cai.

Secundum est illa maior propositio assumpta ad probationem dictæ Conclusionis, vide-licet Ea, que ex sola Dei voluntate proueniunt supra omne debitum creaturae, nobis innotescere non possunt, nisi quatenus in sacra scriptura traduntur.

Videtur enim Sanct. Doct. doctrinam omnem à Deo reuelatam & in sacris voluminibus minimè descriptam excludere; quod fidei Catholica manifestè repugnat, quæ diuinæ traditiones, vt certas veritates à Deo reuelatas amplectitur, & summorum Pontificum ac vniuersalium Conciliorum definitiones in iis, quæ ad fidem pertinent, vt certissima dogmata recipit à Deo reuelata. Cui difficultati respondeat Suar. dicens, D. Th. nomine sacre Scriptura comprehendere omnem reuelationem, seu omnem fidei regulam infallibilem, siue sit scripta siue non scripta traditio, aut Ecclesiæ definitio. Sed melius fortasse dici posset, sacram scripturam hic à D. Th. sumi strictè pro reuelatione tantum scripta: per ea vero, quæ ex sola Dei voluntate proueniunt, hic non intelligi res ipsas secundum se, sed quo ad earum causas seu rationes volendi. Nam hic etiam de Incarnatione questionis est, non tam ratione sui quam ratione cause seu rationis volendi in ordine ad diuinam voluntatem co modo, quo vnum bonum potest esse ratio volendi aliud bonum in ordine ad diuinam voluntatem, vt explicauimus in r. p. q. 19. a. 5. in prima Contr. Reuelationes vero diuinæ non scriptæ siue traditiones non versantur circa causas aut rationes, propter quas aliqua bona supernatura ad hominum salutem pertinetia sunt à Deo volita, sed circa multa diuinæ mysteria nobis vñtissima aut etiam necessaria, quæ non erant omnibus indiscretè propalanda, quæ sunt plures materiae & formæ Sacramentorum, plurimi ritus Ecclesiæ & multorum diuinæ scripturæ locorum intelligentia, cuius etiam totius diuinæ scripturæ verum & legitimum sensum habet Ecclesia Catholica. Causæ vero seu rationes vñi, vel plurim à Deo volitorum vel ex reuelatione scripta petenda sunt, aut per discursum ex ea colligenda. Et hoc iudicio meo significare voluit S. D. in dictæ maiori propositio- ne; sermones enim Doctorum iuxta materiam, de qua loquuntur, sunt interpretandi: iam autem diximus, hic sermonem esse de causa seu ratione, propter quam diuini Verbi Incarnatio sit à Deo volita.

E Tertium est minor eiusdem argumeti propositio, videlicet, In sacra scriptura vñque Incarnationis ratio ex peccato primi hominis assignatur. Cuius ter-

ius terminos & sensum explicat Suar. Sed eius intelligentia colligitur ex responsione S. D. *ad primum argumentum*, ex qua diluitur etiam obiectio cuiusdam expositoris aduersus hanc minorrem, qui sua solutione satis fauet priori sententiae in textu relatæ.

CONTROVERSIA VNICA DE VERITATE
primæ Conclusionis.

An scilicet hominis peccato non existente, Deus Incarnatus fuisset?

Status Controversie & opiniones Doctorum.

TRIEVS modis potest hæc Quæstio propo-
ni. Primus est. *An peccato primi parentis non existere, potuisset Deus carnem assumere & de hoc sensu nulla profus est apud Theologos dubitatio; certum est enim apud omnes, potuisse Deum nullo existente peccato carnem assumere, vt etiæ affirmat S. D. secunda sua Concl. quia diuina potentia nō limitatur ad hoc, vt in carnatio sit in remedium peccati. Secundus modus est: *An si Adam non peccasset, futura nihilominus esset Incarnationis Verbi ex vi eiusdem omnino voluntatis sue decreti, quod habuit Deus præuisco peccato Ait: futurum? Tertius modus est: An peccato primi hominis non existente, siue nuncquam futuro, Deus circa Incarnationem decretum habuisset ab eterno diversum ab eo, quod habuit ab eterno, præuisco peccato? Et in utroq; sensu, præcipue tamen in secundo proponitur & examinatur à viris doctissimis hæc Controversia: cuius intentio est finem seu rationem Dominice Incarnationis inquirere. Nam si finis seu ratio propria Incarnationis fuit redemptio humani generis à peccato, recte sequitur hæc ratione seu fine remoto, non fuisse futuram diuini verbi Incarnationem ex vi decreti, quod ab eterno fuit in Deo præuisco peccato: Si vero Deus ab eterno in eodem omnino decreto, formando rationem etiam aliam, vt per se sufficientem & totalem sibi proposuisset Incarnationis, puta perfectionem summam totius vniuersi, certum est, non existente peccato seu remoto fine & ratione illa, quæ est redemptio hominis à peccato, futuram tunc fuisse Diuini Verbi Incarnationem virtute eiusdem decreti ob aliam in eo comprehesam rationem per se sufficientem, nimirum vniuersi perfectionem. Quia dubitatione soluta, statim alia consurgit, videlicet dato propriam Incarnationis rationem fuisse redemtionem à peccato, nec Deum aliam per se sufficientem rationem sibi proposuisse, *An si Adam non peccasset, siue peccatum non fuisset, Deus alio voluntatis suo decreto Verbi Incarnationem ab eterno præordinasset, & in tempore compleuisset?***

1. Sententia. PRIMA sententia est Scotti in 3. d. 7. q. 3. & d. 19. q. vñica: quæ explicat & tuetur Rada in sua tercia parte *Controv. 5. a. 3.* Vbi præmisit quinque fundamenta, quatuor statuit Conclusiones. Prima concl. est. Voluntas Dei, quæ voluit Incarnationem Verbi, præcessit præscientiam peccati Originalis ac permissionem eius. Secunda concl. Deus non prius voluit Christum venire passibilem & mortalem, quæ voluerit permittere peccatum, illudque viderit scientia visionis absoluta. Tertia concl. Christus Dominus non fuit prædestinatus, vt redemptor hominum ante permissionem ac propriam & absolutam præuisionem peccati, sed post. Ultima eius concl. est. Ex illa prima electione ac prædestinatione, quæ ante peccati præuisionem Christus electus est

A ac præordinatus, vénisset in Mundum nullo existente peccato. Eadem opinionem tenuerunt ante Scotum Alber. M. in 3. d. 20. a. 4. & Alex. Al. in sua 3. p. q. 2. memb. 13. Ex posterioribus vero Theologis plures pro hac sententia recentent Suar. disp. 5. & Valq. disp. 10. c. 2. Quorum tamen in ea declaranda dissensionem nota Suar. in allegata disp. 5. 2. vbi tres resert dicendi modos; quibus ipse quartum secundum propriam opinionem in progressu dictæ disputationis adiungit: quem nunc in eius explicanda sententia regremus. Fundamentum huius opinionis præcipuum illud est, quod in allegata Controversia primo loco Rada constituit dicens, Scotum in multis sue doctrinæ locis signa multa in cognitione & voluntione diuina posuisse: sed illa signa, si naturæ fint, non posuisse inter actus intelligendi diuini intellectus vel inter actus volendi; sed inter intellectum & voluntatem diuinam & actus eorum. Deinde constituisse etiam signorum ordinem in cognitione diuina in ordine ad obiectum primarium & secundarium; sed hunc ordinem potius esse obiectorum inter se & ad cognitionem diuinam, quam ipsius cognitionis, quæ vñica est & simplicissima. Ex eo enim (inquit) quod secundum ordinem naturæ debitum prius intelligitur diuina essentia in se, quam creatura, dicimus Deum per prius, saltem secundum rationem, intelligere diuinam essentiam quam Creaturas: quia illa prius obijicitur diuino intellectui, quæ ista. Docet etiam Scotus signorum prioritatem sumendam esse ex maiori approximatione ad ultimum finem propter maiorem dignitatem obiectorum; ita vt obiectum illud sit prius, cognitionem aut volitum, quod ob suam maiorem perfectionem magis accedit ad illum.

2. Sententia.

SECUNDA sententia huic valde proxima est Suar. disp. 5. vñdecim ab eo dictis explicata. Primum est. Deus primaria intentione & prima voluntate, quæ voluit se creaturis communicare, voluit mysterium Incarnationis & Christum Dominum Deum simul & hominem, vt esset caput & finis omnium diuinorum operum sub ipso Deo. Secundum est. Si inter se conferamus voluntatem Incarnationis & voluntatem præmittendi peccatum, simpliciter & in genere cause finalis, fuit prior voluntas Incarnationis. Tertium est: Si loquamur propriè de præscientia futurorum, quæ est per scientiam visionis, quæ videtur futura tanquam præsentia æternitati, voluntas Incarnationis antecessit præscientiam originalis peccati: si autem loquamur de scientia illa quasi conditionata, hæc præcessit voluntatem Incarnationis, & in hac scientia prius ratione, quam intelligamus Deum præciuisse peccatum futurum, intelligimus præciuisse prius illud se permisum, & rationes omnes propter quas illud erat permisum, & consequenter præciuisse prius se volitum Incarnationem per modum finis, ad quem erant cuncta referenda. Quartum est. Deus non prius voluit Christum venire passibile & mortalem, quæ voluerit permittere peccatum, illudque propriæ & absolute scientia visionis præuiderit. Quintum est: Ante permissionem ac propriam & absolutam præuisionem peccati Christus non fuit prædestinatus, vt redemptor hominum, sed solum post peccatum permisum & præuisum. Sextum est Prima ratio, quæ diuinam voluntatem inclinavit ad volendum Incarnationem; fuit excellentia ipsius mysterij, & alia bona, quæ ipsum per se consequuntur absq; ne-cessi-

cessitate vel remedio peccati. *Séptimum* est *Pri-
ma* ratio, propter quam Deus voluit Christi pa-
ssionem & mortem seu Incarnationem in carne
passibili, sicut nostra redemptio seu remedium
peccati. *Octavum*: Deus non solum modum In-
carnationis in carne passibili, sed absolute &
simpliciter ipsam Incarnationem, prout facta
est, voluit propter nostram redemptions & in
remedium peccati. *Nonum*. Etiam si homo cum
talibus auxilijs & tali tentatione sua libertati
permisus non esset peccaturus, nihilominus pro-
positum Dei de Incarnatione facienda confis-
tere posset, & habere suum effectum. *Decimum*. Sup-
posita præscientia conditionali, quam Deus ha-
buit de lapsu hominis futuro, si illum permitte-
ret, verisimile est non potuisse habere Deum il-
lud decretum Incarnationis, prout nunc illud
habuit, quin consequenter haberit voluntatem
permittendi peccatum, ut illa via exequeretur
mysterium perfectissimum quodammodo sua in-
tentioni accommodato, ad offendendum, scilicet
sua attributa præsertim verò sapientiam, bo-
nitatem, iustitiam & misericordiam. *Vitium
dictum* est. Si supponamus, cessante peccato, Deū
non suisse incarnandum ex vi præsentis decreti,
coniectari licet non habuisse tunc Deum aliam
voluntatem, seu decretum de hoc mysterio faci-
endo, quicquid tamen dicatur, nihil refert, quia
facta illa suppositione res est omnino incer-
ta.

Tertia sent.

S. Th. dixer
*modi di-
cendi dixer*
*finis explica-
tio.*

TERTIA sententia est *S. Th.* quam hic ex-
sist modi di-
plicat sua prima concl. dicens. Conuenientius
affirmari Incarnationis opus ordinatum esse à
Deo in remedium cōtra peccatum, adeo ut pec-
cato non existente Incarnatio non fuisset. Quā-
uis enim *S. D.* primam opinionem probabilem
existimauerit, ut patet in *3. d. 1. a. 3. & de Verit.*
q. 29. a. 4. ad 3. & super prima Epist. ad Tim. cap. 1.
lett. 4. in hanc tamen postremam sententiam magis inclinat, & præsertim in hoc articulo, & in allegata lett. 4. nam in tertio sent. neutram alteri pre-
fert & vtriusque partis argumenta dissolut. Se-
tentiam hanc *D. Th.* sequuntur omnes eius disci-
puli, *Capr.* in *3. d. 1. q. vniuers.* *a. 1. concl. 7.* & in
resp. ad *1. 2. & 3. Scoti.* *Caet. Med.* & *Aluar.* su-
per hoc art. *Ferrar.* in *4. cont. gent. c. 55.* *Asturic.*
in sua relectione de Christi gratia, *q. 6.* Quos alij se-
quuntur extranei, ac præsertim *Valentia*
puncto 7. *Vafq. disp. 10. c. 4.* *Hierony.* de la Rua
in sua octava Contro. schol. *Mol.* & *Zumel.* *1. p. q.*
23. a. 4. *Alber. Coroll.* *1. ex 6. principio.* *q. 1.* & *Pe-
fan. disp. 1.* Pro eadem sententia referunt hic
Suar. Vafq. & alij multos ex antiquioribus The-
ologis, quos hic non est necesse recensem-
te.

Verum in explicanda hac opinione, & eius
fundamentis non conueniunt expositores *S. Tho-
mae*, adeo ut sex, tacitis in maiori parte autho-
rum nominibus, ab Albertino referantur expli-
candi modi, quibus confutatis ille septimum ad-
iungit, ut proprium & omnium optimum. Sed
præter hos omnes est etiam explicatio *Asturicē-
sis*, de qua dicimus inferius, & aliæ plures, ex
quibus quædam certos, quædam autem incer-
tos habent authores. Nos hic eos tantum dicē-
di modos referemus quos apud ipsos legimus
authores.

Primus igitur est *Capreoli*, qui dicit quatuor.
Primum est secundum ordinem ex parte in-
tellectus ratiocinantis intelligimus primò Deū
voluisse gloriam suam & bonitatem suam mani-
festari generaliter in productione Vniuersi: se-

A cundò in illo Vniuerso voluisse aliquas esse crea-
turas intellectuales & rationales beatas: tertio
præuidisse casum aliquarum creaturarum ratio-
naliū quas prædestinauerat: quartò decreuif-
se lapsas reparare per Incarnationem filij sui:
quintò voluisse animam Christi esse priorem
cæteris in gratia & gloria, & omnes alias & be-
atitudinem & gratiam & redemptionem earum
ordinari in gloriam animæ Christi. *Secundum* est
Prædestinatio ceterorum electorum prior est
prædestinatio animæ Christi secundum rati-
onem intelligendi, sed prædestinatio animæ
Christi prior est prædestinatio ne aliorū secundū
viā perfectionis, & causalitatis executæ effectus
temporalis, vt prima prioritas sit quasi prioritas
intentionis, secundā vero sit quasi prioritas execu-
tionis. *Tertium*. Prædestinatio Christi potest dici
finis nostræ prædestinationis ex parte effectus
temporalis, quia scilicet salus nostra in Christi
gloriam redundant, & etiam quia nos gratia &
gloria Christi participationem & similitudinē
desideramus: E contra vero nostra prædestina-
tio finis est prædestinationis Christi quo ad ter-
minum temporalem, quia Deus prædestinavit
opus Incarnationis Christi in remedium huma-
ni peccati, sicut sanitas dicitur finis medici-
nae.

Secundus dicendi modus est *Asturic.* in allega-
ta q. fol. 683. qui septem propositionibus com-
prehenditur. *Prima* est. Postquam Deus specu-
latrice cognitione nouit tres modos, quibus se
poterat creaturis communicare, scilicet secundum rationem naturæ gratiæ & propriæ subli-
stentia suæ personalitatis, suamque manifesta-
re bonitatem & gloriam, continuo in primo
prædictæ rationis signo efficaci decreto absolu-
taque voluntate, tres illos communicationis
modos acceptauit, decreuitque seipsum triplici
illo possibili modo communicare: in quo decre-
to nullam prioritatem formaliter intelligimus
inter tres illos communicationis modos, sed per
modum vnius integræ & totalis communicatio-
nis voluit Deus tribus illis modis suam
communicare bonitatem, suasque perfectiones
manifestare, nulla facta comparatione & relati-
one vnius ordinis ad alium secundum habitu-
inem medijs ad finem, eo quod tres dicti modi
communicationis sint inter se independentes,
& quilibet eorum per se sit appetibilis absque alterius
adiutorio & consortio. *Secunda propositio.*
Quamvis in illo signo nulla reperiatur expressa,
& formalis comparatio medijs ad finem, fuit tam-
en ibi virtualis & implicita; quia Deus impli-
citè voluit ut tam ordo naturæ, quam ordo gratiæ
ipsi hypostaticæ vniōni deseruissent ad ex-
cellentem suæ bonitatis & gratiæ manifestatio-
nem efficiendam in qua etiam voluntate conti-
nuebatur implicitè voluntas permittendi de-
fensus & peccata circa vtrunque ordinè naturæ &
gratiæ, & in vtræq; natura intellectuali & ratio-
nali, quorū occasione De ex cellētiori modo am-
plissimos gratiæ suæ thesauros disfunderet. Vbi
citra dubiū implicabatur ipsa originalis peccati
in natura humana permisso, ita ut iam similitas
eset consequentia ex vi illius primi decreti in-
ter hypostaticæ vniōne & originalis peccati re-
mediū: quæ tamen similitas & consequentia non
fuit in illo primo decreto nisi virtualiter inu-
luta. *Tertia Prop.* In illo primo decreto non fu-
it in particulari definitum, quæ nā ex tribus Sā-
cta Trinitatis personis assumptiona eslet creatam
naturam, sed duntaxat, quod Deus se ipsum
communicaret in yna persona vel in alia aut v-
ro in

ro in tribus: item neque in individuo, neque in specie determinata fuit natura creata, in qua Deus erat seipsum communicatus; sed in illo decreto tantum fuit dispositum, quod Deus sibi vniuersitatem naturam tali unioni congruam, qualis est natura angelica & humana, non vero præordinatum fuit, quod esset haec in individuo, aut quod esset humana vel Angelica, sed hoc totum disponendum referuabatur in alio posteriori signo. *Quarta propositio:* Post primum illud vniuersale decretum incepit Deus ab infimo ordine, qui erat aliorum fundamentum, decreuitque totum ordinem creaturarum constituere secundum primariam saltem vniuersi constitutionem, quæ præcipue constat partibus, in quibus primum locum tenent intellectuales & rationales creature; quo peracto ordine naturali ad gratiæ ordinem transiit; & tunc decreuit singulis Angelis propria gratiæ supernaturalis conferre dona, iuxta proportionem naturalis perfectionis Angeli cuiusque: naturam etiam humanam clarissimis gratiæ donis exornare statuit in uno totius naturæ capite primo parente Adamo; sed iam tunc in huius gratiæ ordinis dispositione, & in hominæ & in Angelo defectum reperit, ut dicitur Iob quarto: *Dice quis seruunt ei, &c. & ob id cessauit tractare de ordine nature & gratiæ, & iam ad tertium & summum communicationis modum diuina peruenit sapientia; cœpitque Deus de sui utriusque & naturæ & gratiæ operis reparatio ne cogitare; decreuitque Deus hunc ultimum & maximum communicationis gradum duobus inferioris communicationis gradibus accommodare, ad reparandum videlicet malum illud, quod primi hominis peccatum ex Angelorum culpa occasionatum, per se primò in ordine gratiæ, & secundariò in ordine naturæ intulerat, elegitque naturam humanam assumendam, quæ funditus erat per peccatum eversa: & quoniam, ut peccauit homo, quæ plurimæ Deo se congruentiae obtulerunt, ut vngenitus Dei filius præ cæteris diuinis personis humanam carnem assumeret: idem in hoc postremo signo prædestinatus est Christus, non solum ut esset homo sed ut esset hominum redemptor & ægrotantis naturæ humanae Medicus perissimus. *Quinta propositio:* Si decretum illud quod in diuino intellectu primum esse diximus attendamus: Deus quidem veniret in mundum, si homo non peccasset propter causam iam expositam, non tamen veniret propter remedium peccati, si summo cum rigore dictionem propter sumam; quia peccati remedium, medijs quicquidem rationem haberet ad perfectam manifestationem diuinæ gratiæ; non vero finis rationem indueret, cum nullatenus fuerit praetinentum, sed duntaxat implicitum & inuolutum in illa prima diuinæ voluntatis intentione, ut medium in perfectam intenti finis aseccutionem necessarium. *Sexta propositio:* Ex vi solius primi decreti infallibiliter quidem Deus veniret in mundum; non vero esset infallibilis filij Dei aduentus. *Vulga propositio:* Non solum est concedendum, quod filius Dei non assumeret humanitatem, nisi originis extaret peccatum, verum absolute & omni cum sermonis rigore, concedi debet, filium Dei in mundum venisse propter remedium peccati, & ex amore quo Deus humanum dilexit genus.*

Tertius dicendi modus est Vafq. qui in r. p. disput. 82. c. 6. dicit quatuor. *Primum est* comparando formam ad subiectum, in quo recipitur, & quod

A ordinatur ad illam, neutrum attingitur per actum Dei prius altero: quia utrumque attingitur eodem actu, exempli gratia, Deus non prius intendit gloriam Petri quam Petrum, nec est contra; sed eodem actu vult utrum, gloriam ut concupiscit, & Deus nunquam voluit Petrum nisi propter gloriam, ac proinde nunquam voluit Petrum ante volitionem gloriam: quia Petrus non tam habet rationem medijs respectu gloriam, quam rationem finis, cui concupiscitur gloria, ut finis quo. *secundum est.* Deus non vult efficaciter finem, ad quem ordinantur merita ante prævisionem & volitionem meritorum; quoniam id, quod datur propter merita, non datur absolute sine respectu ad illa; igitur, cum in tempore datur ex meritis, sicut ab æterno voluntas dandi ex meritis præuisis & volitis; alioquin non daretur ex vi talis voluntatis. *Tertium est:* effectus liber ad quem, ut ad finem ordinatur causa, non prius efficaciter est intentus à Deo, sed ineffaciter exempli gratia, vocat Deus Petrum ut consentiat & iustificetur: consensus & iustificatio Petri est prius voluta à Deo voluntate antecedenti & ineffaci, quam voluntate efficaci, alias Petrus semper consentiret. *Quartum est:* effectus causæ materialis prius est efficaciter volitus à Deo quam ipsa causa: nam prius vult Deus frumentum quam pluviam; quoniam hanc vult ut illius causam naturalem. Hic autem disp. 10. cap. 6. postquam distinxit finem in finem cuius gratia, & in finem cui, & rursus finem cuius gratia in finem qui & in finem quo, qui duo simul accepti constituant (inquit) unum integrum finem cuius gratia, duo dicit. *Primum est:* ordo in diuina prædestinatione sic constituendus est iuxta sententiam D. S. Ut prius decreuerit Deus creare hominem sanctum & rectum, ut si vellet meritis suis consequeretur gloriam, deinde permisit ipsum labi in peccatum, præuiso vero peccato permanserit Deus in voluntate simplici circa salutem hominum: ad hunc autem finem elegerit optimum medium, ut scilicet homini salutem afferret præmissa satisfactione cœdigna: cumque eam præstare non posset purus homo, quartò decreuit Deus mittere filium suum in carne mortali, qui meritis suis salutem nobis & gratiam impetraret; idem autem (inquit) non concedimus Deo in tertio instanti voluntatem efficacem circa salutem hominum; quia id quod conferendum est ex meritis, nunquam præsinitur efficaciter conferendum, nisi præuisis meritis. *secundum est:* Iuxta hunc ordinem, finis cuius gratia Incarnationis Dei fuit redemptio & salus nostra, non est contra: finis autem cui fuit homo lapsus, non Christus aut Verbum: Et quia voluit Deus, ut etiam ipse Christus ex redemptione nostra & meritis suis consequeretur exaltationem nominis & laudem seu gloriam; idem rursus finis nostræ iustificationis, dum actu iustificamur, vel gratiam recipimus, est gloria Christi; non dixi (inquit) incarnationem sed gloriam: quia cum Incarnatione fuerit facta propter redemtionem ut finem, non potest recte Incarnationis finis redemtionis constitui, sed gloria Christi, & hoc modo (inquit) etiam ipse Christus, cui gloria deferatur ex nostra iustificatione, dicitur finis cui: quia gloria inde proueniens est bona ipsi Christo. Addit autem gloriam Christi non fuisse finem motuum redemptionis nostra, sicut fuit gloria Dei: quia sic non potuisset incarnationis fieri propter nostram redemtionem, sed fuisse

finem impulsuum; quia gloria sicut à Deo præparata, & proposita Christo Domino in præmium meritorum, quibus meruit nobis iustificationem.

Quartus dicendi modus est Albertini loco supra notato puncto 4. pag. 326. Vbi præmissa distinctione causa finalis in eam, quæ non dependet physice, vel moraliter à medio particulari, & in eam quæ altero dæorum modorum dependens est à medio particulari: dicit tria. **Primum** est Deus voluit exaltationem Christi tanquam finem secundo modo, scilicet non solitariè sed dependenter à remedio peccati, tanquam à medio, quod ex suppositione est à Deo volitum, ut unicum medium ad illum finem ex simplici complacientia, quam habet Deus circa medium, quod est remedium peccati. **Secundum** est: Exaltatio Christi est prior natura in genere causa finalis, quam sit remedium peccati: remedium vero peccati est prius in genere causæ mouentis; **Incarnatio** vero potest dici prior in genere causæ materialis; quia non poterat esse exaltatio Christi sine incarnatione; at vero remedium peccati cōparatum ad incarnationem est prius natura in genere causæ finalis, quam sit ipsa Incarnatio; quia est prius volitum: creatio autem Adami, & uniuersi presupponitur Incarnationi Christi in genere causæ materialis: potuit ergo Deus velle decreto absoluto & infallibili in priori signo naturæ exaltationem Christi, & in secundo remedium peccati, & in tertio Incarnationem tanquam medium ad remedium peccati, & in quarto creationem uniuersi, & gratiam ipsius Adami. **Tertium** est: Exaltatio Christi fuit per se simpliciter & magis appetibilis à Deo, quam remedium peccati; quia habet rationem finis, & bonitas ipsius redundat aliquo modo in ipsum remedium peccati, non tamen fuit per se solitariè appetibilis.

Quintus dicendi modus est Valentia puncto septimo, qui duo dicit. **Primum** est: Christus ut author sita causa omnis gratiae, tam Angelorum quam hominum prius fuit prædestinatus, quam præscrietur peccatum vñum; præscientia vero peccati fuit prior quam prædestinatio Christi, quatenus peccatum est quædam dispositio sive quoddam præsuppositum ad aduentum Christi, tamquam morbus videlicet qui præsupponitur ad medicinam & ad aduentum Medici; vt enim (inquit) res ipse diuersa ratione sunt sibi inuicem priores & posteriores, ita etiam actus diuini, vt ad illas tanquam ad obiecta referuntur, priores & posteriores sunt sibi inuicem secundum intelligentiam nostram; quod autem est prius altero non omnibus modis sed vñ quodam, & alio posterius eodem, id minimè potest esse sine altero; & ideo si non fuissent futura peccata, neque Christus venisset. **Secundum** est: In proposito idem est ordo intentionis & executionis; quocirca cùm in executione non nisi propter peccatum Incarnatio sit facta, confitendum est illam in intentione quoque diuina fuisse posteriorem, neque fuisse per vñum actum à Deo præordinata absoluē, & independenter à peccato.

Sextus modus dicendi est Molinæ 1. p. q. 23. art. 4. diff. 1. memb. 7. Vbi reiecta sententia Scoti & interpretatione Caietani super hoc art. dicit secundum D. Thomam, Deum antè prædestinacionem Christi & Sanctorum per scientiam medium inter liberam & merè naturalem, quæ est scientia conditionata, cognouisse futura omnia contingentia, etiam ea quæ originem erant habitura ex ordine prædestinationis & gratiae at-

A que vñioris hypostaticè, non tamen cognouisse quid futurum esset absolute. Deinde vñico simplicissimo actu sive voluntatis ita elegisse simul totum eum ordinem, qui specialis naturæ & gratiae & vñioris hypostaticæ ordines complectitur, & à constitutione mundi usque ad finem seculari futurus est, vt in eo admirabili sapientia naturæ, gratiae atque vñioris hypostaticæ ordines inter se miro quodam modo intexeret, eorumque nonnullos effectus in se mutuo ordinaret: atque ita propter plenissimam deliberationem cognitionem, qua futura omnia præuidebat, meditandus est elegisse simul totum ordinem illum partesque illius intexuisse, vt ex prævisione lapsus generis humani tanquam ex conditione sine qua non ita fieret, ortum haberet vt (quod ad homines attinet) diuersum ordinem gratiae ex vñiori hypostatica & Christo resultantem loco eius ordinis gratiae, qui si Adam non peccasset fuisset futurus, instituerit, & cum reliquis ordinibus complicauerit.

Septimus dicendi modus est Zumelli super hoc art. 4. diff. 4. Qui postquam Caietani sententiam impugnauit, hunc statuit ordinem in cognitione diuina & prædestinatione. **Primo** (inquit) Deus cognouit & dilexit seipsum absolute cognoscendo per scientiam simplicis intelligentiae infinitas creaturas possibiles; & infinitos modos quibus potuit seipso communicare. **Secundo** voluit efficaciter, atque adeo per scientiam prædicam approbationis cognouit & decreuit fore istud uniuersum cum omnibus speciebus rerum, tam spiritualium quam corporalium cum illa dispositione & perfectione, tam naturali, quam supernaturali, quæ conditum est uniuersum à principio, quando tam Angelus quam homo creatus est in gratia: **interto signo rationis** vidit Deus peccatum Angeli & hominis, ac per consequens vidit immutatum ordinem illum, quem à principio constituerat, & uniuersam naturam humanam infectam in peccato originali, & obnoxiam multis alijs peccatis quæ debebat incurtere ex suppositione illius primi peccati, nisi Deus prouideret de remedio: **Vnde in quarto signo rationis** decreuit Deus mittere filium suum, vt redimeret nos à peccatis: & in hac prædestinatione sive voluntatis diuina cognouit Christum futurum: **rursus in quinto signo prædestinationis** quodam homines ad gloriam efficaciter consequendam propter Christum, tanquam propter causam finalem.

Octauis dicendi modus est Hieronymi della Rua, qui in sua 8. Controversia scholastica tria dicit. **Primum** est: secundum ordinem executionis seu in genere causæ efficientis primò Deus creauit cœlum & terram & reliqua corpora simplicia, herbam, arbores & animalia, & tandem hominem in gratia & iustitia originali. **Secundum** permisit hominem peccare. **Tertio** decreuit ab ēterno mittere filium in Redemptorem, vt ex toto rigore iustitiae Deo pro peccato satisfaceret. **Vltimò** ex hoc, quod diuini Verbi incarnatione Deus se creaturæ summo modo communicauit, magis manifestata est diuina bonitas, & sapientia. **Secundum** est: secundum ordinem intentionis, qui contrarius est ordini executionis, primò voluit Deus sive bonitatis manifestationem, vt finem: deinde propter ipsam voluit diuini Verbi Incarnationem. **Tertio** voluit creaturas aliquas intellectuales per Christi merita conformes fieri imaginis filij sui, certumque earum numerum in ēternum secum regnare constituit virtutibus, auxilijs, multisque supernaturalibus gratijs & do-

& donis tributis: Deinde quartò permittere voluit, ut homines in primis illis duobus hominibus contenti, & in iustitia originali creati demoni suggestione ruerent & in peccatum laberentur. Item quinto animantia omnia cum reliquis simplicibus corporibus creare cōstituit; ex quibus omnibus vniuersum hoc integrum & ornatum resultare voluit. *Tertium est*: licet praedestinationis Christi & eius incarnationis prius sit à Deo volita, quam praedestinationis & iustificatio cuiuscunq; creature intellectualis; & prius etiam quā permisso peccati: tamen non est volita si ne ordine ad omnia illa.

Caiet. *Vltimus dicendi modus* est Caietani super hoc articulo, quem simul cum praecedenti ut omnium optimum explicandum ac defendendum elegimus.

Resolutio. *Premissis* 4 carbo; cū veritatis propounderet. *diffinitio-*nes ex quib; quādā veritatis circa prius & modos posteriori, quādā aīt circa finem, & eius causā. *Art. 1.* *controv. 2.* quorum quādā sūt hīc supponenda sūt; quādā vērō latius explicanda: *Vt autem distincte* exēcū ac ordinatē prōcedamus.

PRAEMITTENDA PRIMO quādā sūt vēl fide certa, & quādā alia definiētē Controvērsia maximē necessaria; vēl deinceps singula quādā veritatis puncta diligenter examinēmus, ac prioritatem tandem sententiam nostram in hac vēla difficultate fici illimāq; Controvērsia propositis conclūsionibus proferamus. *Supponit* igitur hēc Controvērsia, *primo* vēl fidei dogma certissimum Dei filium ad reparandam naturam humanam peccato collapsam, & hominem à seruitute peccati redimendum, ac pro eius offensis in Deum commissis Deo ad qualitatem iustitiae satisfacendum, nostram sibi naturam in unitate personæ copulasse; quod diuina Scripturæ de Salvatoris aduentu loquentes vbiq; telantur. *Luca 19.* *Venit enim filius hominis querere*, & saluum facere quod perierat. *Ioannis 3.* *Sic Deus dilexit mundum*, vēl filium suum unigenitum daret, vēl omnis, qui crevit in ipsum non pereat, sed habeat vitam eternam. *ad Galat. 4.* *Misit Deus filium suum factum ex matri*, factum sub lege, vēl eos, quib; sub lege erant redimērēt. *Et primē ad Timoth. primo.* *Fidelis sermo*, & omni acceptione dignus, quia Christus Iesu venit in hunc mundum peccatores saluos facere. *Et idem alibi* sapē diuinæ litteræ, tam in veteri quam in novo testamento significant. *Secundā* supponit hēc quādā, vēl fide certum Christum Dominum nobis à Deo datum sūisse, non solum in redemptorem cui fidamus, sed etiam doctōrem quem audiamus, & legislatorem cui obediāmus, & in exemplar cui conformemur, vēl sancta Trident. Synodus definitū *Jeff. 6. cap. 21.* *Et Deus ipse Matth. 17. Luc. 9.* & secundā Petri primo, dicens: *Hic est filius meus dilectus*, in quo mihi complacui, ipsum audire. & *Ioann. 18.* *Ego in hoc natus sum*, & ad hoc veni, vēl testimonium perhibeam veritati. & cap. 13. *Exemplum dedi vobis*, vēl quēm admodum ego faciata, & vos faciatis. & ad Tit. secundo, *Apparuit gratia Dei Salvatoris nostri omnibus hominibus*, erudiens nos, vēl abnegantes impietatem. & *secularia desideria sobrie*, & iuste, & pie vivamus in hoc seculo, &c.

Tertiā supponendum est, per Incarnationis mīsterium, non humānam tantum naturam, quam ad suā personā Deus unitatem assumpit, sed totum etiam vniuersum perfectionis ac bonitatis maximum, & inexcogitabile complementum accepisse Deo seipsum in hoc mysterio summo modo possibili communicante, vēl in art. 1. eruditē notauit Caiet. ac proinde.

Quartā supponendum est, mīsterium hoc factum

etiam à Deo sūisse ad praecipias Dei perfectiones, scilicet bonitatem, potentiam, iustitiam & misericordiam nobis manifestandam, & ad Dei gloriam in hominum, & Angelorum mentibus amplificandam, vēl in articulo primo, & secundo docuit S. Thomas. Quid autem sit de quo dubitatur, iam supra diximus in exordio Controvērsiae.

SECUNDO, *praemittenda* sūt quādā *distinctio-*nes ex Aristot. D. Thom. Capreol. Caiet. & alijs, quā definiētē veritati & diluendis aduersariorum obiectis sūt aptissimā ac maximē necessariæ. *Prima distinctio* est: *Duplex est ordo sūe* prioritas; altera secundum intentionem; & altera secundum executionem; Et vtraque prioritas seu ordo in quādā causalitate consitit aut *ex ea* dependet; ordo siquidem intentionis secundū genus causæ finalis attendit, ordo vērō executionis secundum genus causæ materialis seu dispositiæ, aut etiam effectiæ consideratur.

Cum autem progressus sive tendentiæ secundum dictorum ordinum causalitates sint opposita, consequens sit vt quanto aliqua in uno ordine fuerint priora tanto sint in alio ordine posteriora: cū autem finis sit causarum omnium nobilissima, praecipus etiam erit ordo prioritatis, qui secundum hoc genus causæ consideratur, sed illud erit absolute prius, quod secundum plures causalitatis seu prioritatis modos ac ordines antecedet. Hos ordines ex diuina Scriptura declarauimus in rebus à Deo creatis in *allegata Contr.* quos etiam S. D. expressit in 1. 2. q. 1. a. 1. dicens: *In finibus autem inveniunt duplex ordo*, scilicet ordo intentionis, & ordo executionis, & in rōroque ordine obportet esse aliud primum: id entm, quod est primum in ordine intentionis est quasi principium mouens appetitum: *Vnde subtrahit principio appetitus à nullo moueretur*: id autem, quod est principium in executione, est vnde incipit operatio: *Vnde isto principio subtrahit nulus inciperet aliud operari*: principia autem intentionis est vltimus finis: principium autem executionis est primum eorum, quā sunt ad finem. Hēc ibi S. D. Cum autem sit in finibus duplē esse causalitatem, nihil aliud intendit quam ex fine D duplē esse causalitatem: alteram immediate scilicet intentionis: & alteram mediatē scilicet executionis; hanc enim exercet medio agente ab ipso fine motu.

Secundā distinctio. Finis ad duo potest comparari, sc. ad media per qua acquirendus est, & ad subiectum sive materiam, cui est acquirendus; si medijs comparetur prior est eis simpliciter, id est, omnibus modis secundum ordinem intentionis; quia media respectu finis, prout est in intentione, rationem tantum habent effectus, non autem causæ: Si vērō conferatur subiecto prior quidem illo est secundum ordinem intentionis in suo genere, nimirū causæ finalis; sed eo posterior vēt secundum eundem ordinem intentionis in alio genere causæ, sc. materialis; quia subiectum formaliter quatenus subiectum est, materialis est causa, à qua dependet finis, non solum vēl assequendus, sed etiam vt intendendus ab operante: quia finem agens non intendit, nisi per ordinem ad subiectum; atque ideo finis per se dependet non solum à subiecti præscientia, sed etiā ab eius amore: ideo namque intendit aliquis alicui bonum aliquod supererogationis exhibere; quia diligit eum, cui bonum illud intendit: Quod idem dicendum est de partibus, tam essentiālibus quam integralibus suo toti, qui finis agentis est præcipius, comparatis, vt explicauimus in *allegata Contr.* Ad cuius evidentiam sit.

Ordo dicitur
plex.

Finis copi-
ratio ad dicitur

Finis duplex, i. causa & cuius gratia, & cui.

Tertia distinctio. Finis duplex est, sc. cuius gratia & cuius; quibus & tertium addemus infra, scilicet finem quo: hanc ponit S.D. in 2. dist. 1. q. 2. a. 3. dicens: Finis alicuius rei dicitur dupliciter; vel in quem tendit naturaliter, vel ex eo, quod ad ipsum sicut ad finem ordinari dicitur, ut utilitatem aliquam consequatur secundum intentionem, & ordinem agentis: viro que autem modo homo finis creaturarum dicitur, & primus ex parte operantis, sed secundus ex parte agentis. Differenter tamen homo dicitur finis, & diuina bonitas, quae ex parte agentis diuina bonitas est finis rerum sicut ultimum intentum ab agente; sed natura humana non est intenta a Deo, quasi mouens voluntatem eius, sed sicut ad cuius utilitatem est ordinatus effectus eius. Et ibidem ad secundum ait: Homo non est finis omnis creature, sicut ultimum intentum ab omni creature; sed sicut illud, cui prouenit utilitas ex omni creature. Quia distinctione virtutum etiam Capreolus in 3. dist. 1. q. vniuersitatis. a. 3. in resp. ad 3. Scotti, & Asturicensis in sua Relacione de Christi gratia, qu. 6. dub. 1. pag. 631. & videtur colligi ex Aristotele in 2. de Anima. tex. 35. Vbi Philosophus ita finem distinguit. Id cuius causa sit aliquid dupliciter est; hic quidem cuius, illud vero quo. Quae verba exponens S.D. ait: Intelligendum est, quod id, cuius causa agitur, dicitur dupliciter. Vno modo id, cuius causa agitur directe, sicut sanitatis causa agit medicus. Alio modo sicut quo: quod potest intelligi dupliciter: Vno modo, ut intelligamus, quod finis dicitur, & subiectum habens id, cuius causa agitur: Ut si dicamus, quod finis medicina est, non tantum sanitas, sed etiam corpus habens sanitatem. Alio modo, ut dicamus, quod finis est, non tantum principale intentum, sed etiam illud, quod illud adipiscimur. Ut si dicamus, quod finis medicina est calefacere corpus; quia a calore habetur qualitas complexio, quae est sanitas. Vbi S.D. significat id, cuius gratia, dupliciter sumi: Vno modo communiter prout extenditur ad oem modum seu rationem finis, & sic diuiditur in tria membra, sive modos: primus est id, cuius causa agitur directe. Secundus est subiectum, cui finis sive bonum appetitur, & acquiritur. Tertius est adeptio; Solet autem communiter S.D. nomine finis cuius intelligere primum modum, quem etiam appellant finem qui sive quo: Nomine vero finis quo, tertium: vt patet in 1. 2. q. 1. a. 8. Vbi si loquitur: Finis dupliciter dicitur, scilicet cuius, & quo: id est ipsares, in qua ratio boni inuenitur, & versus, sive adeptio illius rei, sicut si dicamus, quod motus corporis gratia finis est, vel locus inferior, vel res, vel hoc, quod est esse in loco inferiori; ut versus, vel finis auarus est vel pecunia, ut res, vel possessio pecunia, ut versus; Quam distinctionem alibi sape repetit S.D. Sicut autem ex primo & tertio modo finis integratur vnum intentionis obiectum, ita ex primo & tertio, immo tres omnes simul accepti modi vnum integrum & completem constituunt intentionis obiectum: Vnico enim actu pecuniam intendit auarus & eius acquisitionem & suam utilitatem, ut vnum integrum bonum & obiectum, quem actu & obiectum his verbis significamus: auarus intendit acquirere sibi pecuniam.

Causa motiua & impulsiva.

Quarta distinctio: Causa quae per modum finis liberum agens ad operandum inducit, duplex est, scilicet motiua & impulsiva. Illa proprieta dicitur causa motiua, quae ut ab agente apprehensa sic eius voluntatem mouet ad operandum, ut ea remota non operetur. *Impulsua* vero, quae dicitur etiam motiua secundum quid, est quae apprehensa sic mouet operantem ut maiori ac propensioni voluntatis affectu prorumpat in opus, non tamen ita ut hac amota causa tollatur agentis operatio, sed ea tantum auferatur operatiois conditio, quae in eam ex hac impulsua causa

deriuatur; quia scilicet agens non ita prompte vel intense producet operationem. Distinctio nem hanc illustrabit exemplum: Erit Medicus cum amico suo mercatore negotium habens, propter quod iam eum conuenire disposuit, & dum iter aggreditur audit mercatoris filium infirmum in lecto decumbere; & ideo promptiori voluntate ac maiori celeritate mercatorem adit, cum eo negotia tractat, filium eius visitat & pro eius infirmitate curanda preparat medicinam. In hoc exemplo perspicue satis appetat in medico causa duplex accessus; altera motiua, & haec est negotium cum mercatore gerendum, quo remoto mercator non conuenisset, nec filium eius curasset nisi vocatus: Altera impulsua, scilicet curatio filii, propter quam libentius ac celeriori iuit, qui tamen priori causa sublata non iuisset. Sed rursus distinguenda est causa motiua; quedam enim est adaequata seu totalis & sufficiens; quedam autem inadaequata seu partialis & per se sumpta minime sufficiens. Illa proprieta dicitur causa motiua, haec vero proprieta dicitur impulsua, si tamen agens alteram habeat motiua sufficiemt. Si vero duas habeat motiua causas per se sufficientes, neutra earum erit impulsua, sed vtraque seorsum erit motiua: sicut si medicus ad duos seorsum infirmos in eadem domo vel oppido decumbentes curandos sit vocatus, duas habet itineris causas totales & sufficientes, adeo ut hac vel illa remota; nihilominus Medicus ad domum vel oppidum pro altero ex illis infirmis curando proficeretur: non enim absurdum est, liberum agens ex duobus aequaliter sufficiens & totalibus causis motiuis ad operandum inclinari: sunt enim haec cause morales, quas praequo rationis iudicio potest sibi pro libito voluntas humana praestitare. Nec alterius causa motiua sufficiencia tollitur, eo quod altera sit ea principaliior: satis est enim, ut intentione sua sit agens ita dispositum, ut altera earum amota, sive quae minus sive quae magis est principalis, sit operatu-

Duae cause totales & minime sufficiens.

ru. *E* Ad cuius evidentiam videnda primo sunt ea, quae diximus 1. p. qu. 5. 2. ar. 3. de causa totali & partiali. Secundum notandum est, quod ibi diximus, duas scilicet causas efficienes eiusdem ordinis possedunt eundem effectum numero, ut totales concurrent, non diuisim sive per modum durarum sed per modum vniuersitatis superexcedentis in duplo, vel amplius sua activitate potentiam passiuam, cui fuerint applicatae, si tamen diuina potentia virtus vtriusque cause coerteatur, ne vna alteram impedit ab agendo. Tertiud notandum est, longe diuersam esse rationem de duabus causis efficiens, & de duobus finibus non naturalibus, sed quos sibi liberum agens pro sua voluntate praestituit; nam illae physica virtute concurrunt ad productionem effectus; fines vero, quos liberum sibi praestituit agens, moraliter solum mouendo concurrunt, & eo modo quo ex agentis intentione fueri prefixi: Quemadmodum autem Deus potest sua virtute plures causas efficienes eiusdem ordinis totales eidem applicare materiae, & earum coercere virtutes, ne le inuicem impedit in agendo, atque ita facere, ut unus effectus numero a pluribus & singulis illis causis ut totalibus aequaliter dependeat; sic potest creata voluntas plures sibi totales alicuius operationis fines praestituere, & omnes & singulos ut totales intenderet, ac velle tam propter singulos, quam propter omnes simul acceptos ut rationes finalizandi sufficientes operari, ita ut quoouis eorum remoto, & vno tantum ex eis remanente sequatur opera-

peratio, sed tamen intendendo plures, quo ad rationes finalizandi eos intendet per modum vnius superexcedentis, &c. sicut enim eos sibi pro sua voluntate præfigit, ita modum & conditionem illis accommodat quām voluerit. *Quarto considerandum est* dictas causas finales totales in eo casu dici posse concurrere ut plures formaliter, quo ad rationes finalizandi & ut vnam modaliter; quia per modum vnius superexcedentis &c. vel etiam dici poterunt concurrere, ut plures virtualiter & vna formaliter; quia nimirum quemlibet illorum finium sic intendit agens, vt quocumque eorum remoto nihilominus esset operatus, quamvis actu nunc eos omnes simul ut vnum intendant, & per hoc dilu facili possumt argumenta Vasquezij contra Suarezium, *disp. 10. c. 8.*

Prim du-
pliciter.

Quinta distinctio. Prius dicitur aliquid dupliciter, scilicet à quo non conuertitur subsistendi consequentia, & prius causalitate. *Distinctio hec est* Arist. in *post. adicamentis, cap. 2.* Vbi quinque statuit modos prioris, quorum secundum sic explicat: *Secundū autem, quod non conuertitur secundū subsistendi consequentiam*, ut vnum duobus prius est; duobus enim existentibus mox consequens est vnum esse, vno autem existente non est necessarium duo esse, idcirco non conuertitur ab uno consequentia, vt si reliquum; prius autem illud esse, à quo non conuertitur in eo, quod est esse consequentia: *quintū autem* sic proponit: *Videtur autem præter eos, qui dī sunt alter esse prioris modus; eorum enim, quæ conuertuntur secundū rationē consequentiam, quod alteri quomodolibet causa est*, digne prius natura videatur. *Hunc modum declarat ibi Philosophus exemplo rei, quæ secundū subsistendi consequentiam conuertitur cum veritate orationis*, cuius res est causa. Sed considerandum est secundum Aristot. in *secundo Physic.* & in *quinto Metap.* causas posse esse sibi inuicem causas; atque ideo quod natura prius est altero in vno genere cause, non nūquam esse natura posterius eo in alio genere causa; sicut ultimæ dispositions ad formam priores natura sunt, secundū rationem causæ dispositiæ, siue materialis ipsa forma; quæ tamen illis prior est natura secundū rationem causa seu principij formalis; immo quod vna ratione finis alterius est, secundū aliam potest ad illud ut ad finem ordinari; atque ideo secundū diuersam rationem causa finalis, idem respectu eiusdem esse natura prius & posterius, ut infra declarabitur.

Sexta distinctio ea est, quam hic primo loco proponit Caietanus pro solutione 3, argumenti Scotti, videlicet Aliud est esse magis volibile, & aliud esse magis volitum; Nam non omne, quod est magis volibile, hoc ipso est à Deo vel ab homine illud, quatenus tale est, cognoscere magis volitum; quia salus omnium hominum secundū se magis est à Deo volibilis voluntate beneplaciti, quām salus paucorum & tamen salutē omnium hominum non vult Deus, nisi voluntate antecedente, quo fundam verò paucorum voluntate simpliciter dicta: *Et suniliter honesta vita & sancta magis est secundū se volibilis & eligibilis ab homine*, quām vita voluptuosa & sensualis, & tamen ex hominibus plures hanc volunt, illam verò pauci. Non ergo recte deducitur aliquid esse magis volitum à Deo, vel ab homine ex hoc, quod est secundū se magis volibile.

Septima distinctio apud Caietanum secunda est, Dupliciter potest aliquid prius natura esse altero, volitum: Vno modo prius natura. i. causalitate;

Alio modo prius natura ut à quo nō conuertitur subsistendi consequentia; & hoc secundo modo, dupliciter potest aliquid esse volitum, scilicet de facto, & de possibili: Differunt autem hec membra; quia omne quod est prius natura id est causalitate secundū aliquid genus causa; illud etiam secundū illud idem genus causa est prius & magis volitum: Nam secundū genus causa finalis prius & magis volo sanitatem, quām purgationem: at secundū genus causa dispositiæ, quæ cum materiali computatur prius & magis volo purgationem quām sanitatem; & quia causa finalis est absolute prior; ideo prius simpliciter volo sanitatem quām purgationem: *Quod autem est prius, ut à quo non conuertitur consequentia, non est* hoc ipso prius altero actu volitū secundū hunc prioritatis modum, ut scilicet sine altero, quo prius est, sit actu volitum, quamvis sine eo possit esse volitum; ut patet de fine respectu medij, à quo non necessariō depēdet, sicut si sanitas æquè possit acquiri per dietam, atque per medicinam, valeat quidem consequentia: volo medicinam; ergo volo sanitatem: non tamē est è conuerso bona consequentia: volo sanitatem; ergo volo medicinam, eo quod alio medio, scilicet per dietam scio mē posse acquirere sanitatem.

TERTIO principaliter explicandum est, an & qualis sit aut excogitari possit ordo prioris & *distinctiōne* posterioris inter actus diuini intellectus & voluntatis, ad hoc mysterium & eius effectus concurrentes & quārimus hic ordinem non solum actuum intellectus respectu actuum voluntatis, sed etiam vnius actus intellectus ad alium eiusdem virtutis actum, & similiiter vnius actus voluntatis ad alterum eiusdem voluntatis a- *distingueda* etum: Ne autem eadem plures inutiliter re- *st diuina* petamus, vide si placet ea quæ de actibus vo- *scientia & ordinandi* luntatis diximus in 1. p. qu. 19. art. 1. & ea, quæ in eod. lib. q. 23. a. 1. Cont. 2. notauimus de ordine in- *actus scien-* ter actus diuinae scientiae & voluntatis in Christi *tia Dei na-* turalis, ap- & ceterorum hominum & Angelorum electione *probatio-* & prædestinatione: hic tñ ea breuiter annota- *ri & visionis.* mus, quæ propositæ difficultati definiendæ vi- dentur esse necessaria. Hęc verò tria sunt. *Primū* est, inter actus prædictos, sicut nulla est distinctio actualis à parte rei, ita nullum esse ordinem ex natura rei: quæ tamen absque legitimo fundamento statuit inter eos Scotus in 3. *dist. 7. q. 3.* & *dist. 19. q. 1.* Est igitur inter illos actus solum ordo rationis in vna simplicissima & eminentissima re, siue a-ctu pluriū actuum perfectiones habente ac exercente fundatus: Cū igitur in intellectuali & rationali natura creatu, voluntatis actus dependant ex actibus intellectus, atq; ideo sint eis natura posteriores, absolute loquendo, consequens est etiam in Deo voluntatis actus esse secundū rationē actibus intellectus posteriores. *Secundū* est, in Deo duplicitem esse scientiam in ordine ad creaturas: *Alterā est simplicis intelligentia*, quæ duplicitis habet notitiam rationem, sc. speculatiæ & practicæ. Quatenus speculatiæ est, Deo connaturalis est ac eiusq; perfectionis infinitè pertinet complementum. Quatenus verò practicæ est in actu primo virtutem habens ad res efficiendas, siue ars nullo adhuc actu voluntatis ad agendum determinata, sed notitiam tantum rerum habens, quoad rationes modos & causas operationis, merè naturalis est & ad perfectiones attinet Dei naturales. Quatenus autem per liberam Dei voluntatem in opus extenditur, ut iam sit in actu secundo rerum causa, sic libera scientia est, & eam S. D. appellat scientiam approbationis, Quam Asturicensis loco supra notato, pag. 617. *distin-*

distinguunt contra scientiam simplicis intelligentie, tres in Deo scientias enumerans, scilicet simplicis intelligentie, approbationis & visionis. Sed quia scientia approbationis non distinguitur a scientia simplicis intelligentie, nisi per extraneam & accidentalem differentiam, scilicet per actum voluntatis adiunctum; ideo melius scientia approbationis cum scientia simplicis intelligentie practica computatur; quæstio tamen videtur esse de nomine: Ad hanc verò scientiam approbationis pertinet non solum quæ bona sint efficienda, sed etiam quæ mala sint permittenda determinare. Et quoniam ea, quæ sapientia sua iudicatio, ac libera voluntatis decreto Deus aeterno prædefiniuit certam ac infallibilem habet certitudinis firmitatem; ideo certissima cognitio futura cognoscitur a Deo non solum per scientiam visionis, quatenus Deo praesentia sunt in aeternitate, sed etiam per scientiam approbationis in priori signo rationis, in quo rerum intelligitur productio diuinæ voluntatis decreto determinata, prius quam sint actu Deo in aeternitate praesentes: Non enim res sunt Deo praesentes in aeternitate mensura, nisi pro eo tempore, quod verè & implicite actu sunt existentes, vt patet ex ijs, quæ latè diximus in 1. p. q. 14. a. 13. *Controu. 3.* Altera igitur in Deo scientia est visionis, qua res ut sibi in aeternitate coexistentes ac praesentes intuetur euidentius, quam nos corpora lucida & colorata nostris oculis praesentia videamus. Quæstio hic precipue est de ordine actuum scientia approbationis; quamquam de ordine actuum scientiae naturalis & visionis multa Doctores immiscent, quæ siccō prorūs vestigio præterire non expedit. Videnda sunt, quæ diximus de ordine actuum diuini intellectus & voluntatis respectu creaturæ in 1. p. q. 14. a. 8. *Cont. 1. & 2.* *Tertium hic annos.* & explicandum est, vnde nam pertenda sitratio sive radix ordinis actuum diuinae scientiae tam naturalis, quam approbationis & visionis, ac proinde etiam actuum voluntatis.

Patet aut ex dictis Deo primo competere scientiam simplicis intelligentie naturalem, speculatiuam quidem in actu secundo, practicam aut in actu primo, cum sit hæc Dei summa perfectio naturalis; Deinde voluntatis actum prædefinitis ex iudicio præiudicatus practici scientia perfecti a voluntate moti futuram quæcumdam rerum in tempore existentiam; Et quia scientia practica iudicans & imperans ex motione voluntaria rerum efficientiam liberum actum voluntatis includit, & rerum approbat productionem; ideo secundum intelligitur in Deo scientia simplicis intelligentie libera, quæ dicitur approbationis. Et quoniam efficax est diuini intellectus & voluntatis imperium ad res eo tempore producendas, quo ex eiusdem intellectus iudicio ac voluntatis beneplacito Deus eas aeterno decreto producere determinauit, ideo tertio concipiimus in Deo scientiam visionis, qua Deus res in quacunque differentia temporis existentes sibi verè ac realiter in aeternitate praesentes intueretur.

*Distinguitur tres rerum ordines a Deo productos, scilicet naturæ gratia ac unionis hypostaticæ: Ad ordinem naturæ pertinent non tantum bona ex quibus perfectio constituitur unius, sed etiam mala sive defectus ut rerum corruptibilium interitus ac priuationes, & in animalibus monstra & ægritudines, & in animalibus liberis Angelorum & hominum peccata: cuius rationem triplicem assignauimus in 1. p. q. 23. a. 1. *Controu. 2. §. quinto sciendum.* Prima est, quia*

A peccata ex solis naturæ viribus committuntur, vt hic eriam aduertit & probat Caetanus ex divina Scriptura *Ose. 13.* dicente: *Perditio tua ex te Israel, tantummodo ex me auxilium tuum.* Secunda est: quia peccatum omne est contra rectam rationem naturalem, quæ dicit, Deo in omnibus esse obtemperandum; quod etiam significat S. D. in 2. 2. qu. 19. a. 3. ad 3. dicens: *Vicia omnia opponi prudentia.* Tertia est: quia peccator quoque modo peccantis finis ultimus est ipse peccator; vt ait Caet. 1. 2. q. 1. a. 5. ex D. Augustino lib. 14. de Cuius. Dei, c. 28. His adde quartam: quia nimis peccatum omne mortale auerterit a Deo, non solù ut est finis supernaturalis, sed etiā prout est finis ultimus naturalis: Quamvis enī plurima sint peccata, quæ secundum speciales suas rationes ad ordinem pertineant supernaturalem, vt originale peccatum quatenus est priuatio iustitiae originalis & gratia, & ea peccata quæ contra præcepta Iupernaturalia committuntur quatenus eis talia violantur præcepta, & peccata quæ contra Deum ut est obiectum fidei, spei & charitatis, & contra Christum & Sacra menta committuntur secundum has, inquit, speciales rationes ad ordinem pertineant supernaturalem; secundum prædictas tamen rationes peccatis omnibus communes ad ordinem pertinent naturalem; & per hoc dilui facile possum obiecta Asturicensis in alleg. q. 6. pag. 660. Ad ordinem verò gratia pertinent omnia supernaturalia præter unionem hypostaticam; hæc verò per se constituit ordinem omnium ordinum factorum & factibilium a Deo supremum.

Dubitatio vero maxima est de ordine prioris, & posterioris inter predictos ordines. Ad cuius euidentiam.

Sciendum est primò: Tres dictos ordines posse quatuor modis ad inuicem comparari. *Primò,* vt omnia & singula, quæ ad ordinem naturæ pertinent sint ijs omnibus priora, quæ sunt in ordine gratia & hæc omnia & singula unionis hypostaticæ mysterio sint priora; & hoc absoluē falsum est, vt benè probant recentiores: quia peccata crucifigentium Christum, quæ secundum dictas quatuor rationes ad ordinem naturæ pertinent, unionem hypostaticam Verbi præsupponunt cum humana natura, & multa ab existentibus in gratia peccata committuntur quæ gratiam in peccante præsupponunt & destruunt, & ex diuina Scriptura constat quorundam generationem, quæ ad ordinem naturæ pertinet, a Deo suis Sanctorum orationibus impetrata; vt de Samsonis, Samuelis ac Iohannis Baptista generationibus legimus. Denique multa ex naturalibus sunt prædefinitionis effectus, vt grauiores Theologi docuerunt, atque ideo posteriora videantur ordine gratia: sunt igitur tres illi ordines ad inuicem valde permitti. *Secundò* possunt dicti ordines ad inuicem comparari, quatenus duò saltem primi in singulis inueniuntur humanæ naturæ suppositis; & secundum hanc etiam considerationem, falsum est ea, quæ in uno individuo pertinent ad ordinem naturæ, illis esse priora, quæ in eodem spectant ad ordinem gratia; & rursum ea, quæ in vnoquoque sunt ordinis naturæ, vel gratia illis esse priora, quæ ad unionis hypostaticæ mysterium pertinent in Christo Domino, vt patet ex adductis exemplis in precedentem modo comparationis. *Tertio* comparari potest ordinem secundum primariam eius constitutionem ad ordinem gratia secundum se, non tamen quod omnia singularia in illo ordine comprehensa, & eodem modo fieri potest comparatio ordinis.

ordinis gratiæ ad ordinem vnonis hypostaticæ; & ita perspicuum est ordinem naturæ præsupponi ab ordine gratiæ, & hunc esse priorem ordine vnonis hypostaticæ: sed huic cōparationi & ordini seu dispositioni non repugnat, multa ex singularibus primi ordinis esse posteriora multis a lijs secundi & vniōne hypostatica; quā multò magis poterunt esse posteriora multa ad ordinem gratiæ pertinentia. Postremò denique fieri potest dictorum ordinum comparatio secundum absolutam & formalem cuiusque ordinis comparationem, ita vt omnia & singula sub ordine naturæ cōprehensa, quatenus ad hunc ordinem spectant, comparentur ijs, quæ sub ordine gratiæ continentur vt sic, & hæc ad ordinem vnonis hypostaticæ quatenus talis est: & hoc modo verum est singula, quæ sunt in ordine naturæ vt sic illis esse priora, quæ sunt in ordine gratiæ vt sic, & vtraque ab vniōne Verbi hypostatica præsupponi. Diuinæ siquidem voluntatis decreto totus ordo naturæ vt sic ad totum ordinem gratiæ vt sic, tanquam ad nobiliorem & vt eius finem est ordinans, & vterque ad vnoniem hypostaticam diuinæ personæ cum humana natura. Quod verò quædam ad ordinem gratiæ pertinentia ad quædam naturalis ordinis videantur ordinata, & similiter quod peccata crucifigentium Christum præexigant Incarnationis mysterium siue hypostaticam vnitatem, nihil refert: hæc ordinis varietas merè per accidens est, & ad res pertinet materialiter tantum considerata.

Explicatur Secundum notandum est, peccata in Christum commissa dupliciter posse considerari; uno modo, ut terminantur ad Christum tanquam obiectum formale specificans, vel etiam ut sunt passiones in ipso Christo recepta, ut flagellatio, coronatio & crucifixio: & ita non poterant cognosci, nisi cognito Christo prius in genere causa formalis & obiectu specificantis: alio modo ut egrediuntur voluntariè ab agente; secundum quā rationem habent essentiam peccati, & sic priora sunt se ipsis quatenus sunt passiones in Christo recepta, vel prout ad ipsum quacunque ratione terminantur, etiam nullam inferant in Christo passionē, ut patet de blasphemis & maledictionibus & actibus infidelitatis & odij in fola interiori mentis operatione consummatis; & ideo sic accepta cognosci potuerunt ante Christum in genere causa materialis, quatenus scilicet erant materia, circa quam delendam Christus erat operatus: Et eodem modo distinguendum est de peccatis, quæ sunt contra ordinem gratiæ &c.

Tertio considerandum est, in mysterio Incarnationis à Deo intento & facto cum eius effectibus, triplex esse genus causarum, scilicet efficiens, finalis & materialis; causa namque formalis hic propriè nulla est. *Causa proxima efficiens* huius mysterij Deus est, qui sua virtute infinita naturam humanam Verbo diuino in viitate personæ copulauit, iuxta illud: *Luc. 2. Spiritus sanctus superueniet in te, & virtus altissimi obumbrabit tibi; ideoq; & quod ex te nascetur sanctum, vocabitur filius Dei:* Causa vero efficiens proxima redemptiois humani generis, qui præcipiūs est Incarnationis effectus, est ipse Christus Deus & homo: *Causa vero finalis Incarnationis triplex est. Prima quæ præcipua est & principalis, est gloria Dei quæ finis etiam est ultimus reparacionis & exaltationis humanæ naturæ, quæ rursus reparatio & exaltatio finis est Incarnationis immediatus ac proximè Deo intentus: quia*

Naz. in D. Thom. 3, Partem.

A Deus prædestinavit opus Incarnationis in remedium humani peccati, vt ait Apostolus ad Rom. 1. *Qui prædestinatus est, filius Dei, &c.* & Ioan. 3. *Sic Deus dilexit mundum, &c.* Maius enim bonum secundum rationem causæ efficientis recē ac prudenter ordinari potest ad minus bonum producendum & conservandum tanquam ad finem proximum & secundarium, quem supra diximus appellari finem cui; sicut cœlestia corpora ordinantur à Deo, tanquam efficientes causæ ad naturales effectus in his inferioribus producendos & conservandos. De hoc Aluarez *infra art. 5.* Sed præterea Christus & eius prædestinationis finis est totius naturæ ac ordinis gratiæ & humanæ redēptionis & prædestinationis; quia naturæ perfectiæ, gratiæ reparatio & salus nostra in Christi gloriam redundant, vt scitè notauit Capreolus *loco supra notato*, & post eum Asturicensis *in allegata questione sexta*. Demum causa materialis in hoc mysterio triplic est, scilicet natura gratiæ & peccatum: Natura quidem dupli modo rationem habet materia, scilicet ex qua & in qua; humanitas enim illa singularis, quam Verbum sibi copulauit, desumpta fuit ex humana natura communiter sumpta, cuius pars quedam est subiectua; humana vero natura communiter accepta pars quedam subiectua est naturæ communissimè sumpta: Itaque non solum humana natura specificè sumpta, sed etiam ipsa natura communissimè sumpta rationem habet materia, ex qua desumpta est hac humanitas singularis, quam Spiritus sanctus virtute supernaturali præparauit & Verbo in unitate persona copulauit. Quatenus autem eadem humanitas gratiam in se recepit vniōnis cum omnibus donis ac perfectionibus ex eadimantibus, materia quodammodo est in qua; non tamen simpliciter & propriè, quoniam esse personale non inest ei, vt forma materia vel subiecto, sed vt terminus terminato: neque ex humana natura deriuatur ad esse personale vel ad personam subsistere vel existere, sicut ex subiecto, aut ex natura creata completa existere deriuatur ad accidentis, sed è contra: Ordo vero

D gratiæ in hoc mysterio rationem habuit materia circa quam; sicut enim materia reparabilis & perfectibilis; quoniam ordo gratiæ per Incarnationis mysterium fuit in humana natura reparatus; & in tota intellectuali natura perfectus: Peccatum autem rationem habuit materiæ circa quam, non reparandam aut perficiendam, sed remouendam ac destruendam Incarnationis ac redemptions opus versaretur, iuxta illud *Zach. 3. Anferatu iniquum atem in die tua: appellat autem hic Prophetæ diem vnam totum tempus vitæ & operum Christi Domini de se ipso dicentis *Ioann. 12. Ego lux in mundum veni, ut omnis, qui credit in me, in tenebris non maneat*, & ibidem paulo ante dixerat: *E Ambulate, dum lucem habetis, ut non tenebras comprehendant: constat autem vnam diem ex vna continuata solis, ac eius lucis præsentia computari, sicut est contra nox in solis absentiæ ac lucis eius priuatiōne constitut.**

Postremo aduertendum est non esse eandem rationem seu radicem ordinis actuum scientiae Dei naturalis, & actuum diuinæ voluntatis ac nis actuum scientiae liberæ tam approbationis quam visio- diuina scien- tiae naturalis ex rerum per eam cognitarum ordine & lis inter se connexione naturali sumenda est: Cum enim sit ratio orationis actuum scientiae liberae per eam scitis quadam ratio- diuina voluntatis, ac ne coaptata; consequens fit vt ordo prioris & posterioris rebus ipsius secundum earum esse na-

bera, tam
apparatu
n, quam
visione.

iturate conueniens redundet modo nostro intel- ligendi in actus diuinæ scientiæ naturalis ratione distinctos; ita vt, sicut in rebus passiones & accidentia consequuntur essentiam, sic in Dei scientia naturali passionum & accidentium notitia sit posterior cognitione subiecti: Ratio vero ordinis inter actus voluntatis, non ex ordine rerum volitarum naturali per se loquendo, sumenda est, sed ex ipsis diuinæ voluntatis beneplacito rem vnam ad aliam, & nonnunquam etiam nobiliorem ad minus nobilem ordinante est accipienda. Quamuis enim quælibet causa secundum ordinem & rationem sue causalitatis intelligatur prius à Deo volita, quam id quod ex ea depedet: quia tamen potest Deus pro libito sua voluntatis rem quamlibet ad alteram vt ad finem proximum, ad quem non habet ordinem naturaliter, ordinare; id est non semper ratio ordinis actuum diuinæ voluntatis ex ordine rerum naturali, sed ex diuinæ quandoque sumitur beneplacito voluntatis: Quod quidem dicendum est de actibus scientiæ approbationis & scientiæ visionis, quos vi multiplices intelligimus ratione distinctos quilibet enim horum actuum supponit actum diuinæ voluntatis; ac proinde qualis est ordo in actibus voluntatis, talis etiam ad actus scientiæ approbationis & visionis deriuatur. Quamuis autem simpliciter & absolute loquendo dictus ordo, siue prioritas non sit accipieenda ex ordine obiectorum secundum se, sed ex ipsis diuinæ voluntatis beneplacito, seu ex ipsis rebus prout diuinæ voluntati obiectiuntur, supposita tñ in Deo voluntate per modum intentionis finis recte dici potest predictum signorum & actuum ordinem ex rerum volitarum essentiali subordinatione secundum finalem causalitatem, secundum quam vna pendet ab altera, sumendum esse: Nam quod intentio fini propinquius est, & proxime illum attingit, prius à Deo volitum est, quam illud quod eudem finem non attingit, nisi remotè & mediante alio, vt etiam Suarez aduertit in *allegata disputatione* 5. seculi. & post eum Rada, vt exempli gratia supposita in Deo electione Petri prædestinati ad gloriam vt ad finem, Deus intelligitur velle iustificationem & vocationem eius vt media, quæ cum ita sint ad inuicem ordinata, vt iustificatio proxime ordinetur ad gloriam; vocatio vero ad iustificationem, Deum prius intelligimus voluisse Petrum iustificare, quam vocare; & in hoc sensu potest admitti principium illud Scoti: *ordinatus volens prius vult id, quod est fini propinquius*: potest enim dupliciter aliquid dici fini propinquius altero: *Vno modo*; quia sunt duo media per se subordinata modo iam explicato, & in hoc sensu certum est principium Scoti; quia proximum medium prius est causalitate finali quam remotum, & id est prius intelligitur esse volitum: *Alio modo* dici potest aliquid esse fini propinquius, eo quod est illi similius, aut ad eum assequendum accommodatus, & in hoc sensu dictio illa *propinquus vtitur* Scotus, cum ait *ordinatus volens*, &c. In quo tamen sensu, neque necessarium est illud principium, nec absolute verum. Dico non esse necessarium; quia non est necesse, vt Deus absolute velit id, quod est sibi similius, aut intellectuali creatura ad Deum ipsum, vt ultimum finem consequendum accommodatus; ergo multo minus necesse est vt illud prius velit. Et confirmatur; quia non est necessarium, vt Deus id semper eligat, quod in se videtur utilius, & conuenientius, vt ostendimus in *1. p. q. 19. a. 10.* Dixi non esse absolute verum in eo sensu principium Scoti; quia si verum esset sequeretur, vt quod ali-

A quis esset maior in gloria, ed intelligeretur esse prior in electione & prædestinatione Dei; eo quod talis est Deo similior, quod omnino falsum esse probatur. Primo. Quoniam in rebus à Deo creatis propter ipsius Dei bonitatem & gloriam, celum est nobilis terra, & Angelus homine, & equus asino, & tamen nullus verè sapiens dicet Deum prius voluisse creare celum quam terram, & angelum quam hominem, & equum quam asinum; quia propinquitas hæc secundum rerum naturalem perfectionem merè accidentaria est ordini prioris & posterioris, actuū aut signorum rationis in actu diuinæ voluntatis, qui per se tantum attenditur penes dependentiam aut ordinem obiectorum seu mediorum inter se, quatenus considerantur in ordine ad voluntatem amantis & elegantis, quæ sicut pro sua libertate potest diligere seu velle id, quod minus perfectū est; ita potest ad finē assequendū elegere mediū secundū se minus utile & minus perfectū & fini minus accommodatum, quod tamen sit ad eum assequendum sufficiens. Ex his iam facile respondet ad quæsumum quinque conclusionibus.

PRIMA CONVENTUS: *Ordo diuinorum actuū secundum executionem in mysterio Incarnationis, & eius effectibus hic videtur fuisse: In primo signo probatur.* rationis per scientiam simplicis intelligentiæ naturalem præscivit Deus tres rerum creabilium ordines vt possibles, scilicet ordinem naturæ ad quem pertinent etiam defectus & peccata; & ordinem gratiæ ad quem etiam pertinent peccata illi contraria; & ordinem vniuersitatis hypotheticæ: sic ordinatos, vt primus sit materiali causalitate prior secundo, & secundus tertio. *In secundo signo* Deus voluit creare primum ordinem, & permittere peccata vt ad illum pertinentia, & in eodem signo per scientiam approbationis præuidit eundem ordinem, vt futurum cum defectibus & peccatis ad illum pertinentibus, vt sic. *In tertio signo* per scientiam visionis vidit dictum ordinem & defectus ac peccata, vt sibi præsentia in eternitate. *In quarto signo* voluit ordinem gratiæ absolute sumptum, & permissionem peccatorum quatenus illi ordinis sunt contraria, & in eodem signo præuidit per scientiam approbationis eudem ordinem, & peccata futura, quantum ad eum ordinem pertinent: *In quinto signo* eundem ordinem & peccata vidit scientiam visionis. *In sexto signo* voluit ordinem vniuersitatis hypotheticæ cum omnibus eius perfectionibus & proprietatibus in remedium peccati tam originalis, quam actualis; ad quod remedium pertinet gratia redēptionis, id est per redēptionem hominibus collata, quæ consuminatur in gloria, ad quam per Christum in eodem signo quosdam prædestinatur; & in eodem signo præuidit per scientiam approbationis illum vt futurum. *In septimo signo* per scientiam visionis vidit illum, vt præsentem in mensura eternitatis: *In octavo signo* voluit gloriam nominis Christi consurgentem ex hominum redēptione per eum facta, & in eodem signo per scientiam approbationis vidit eandem gloriam vt futuram: *In nono signo* vidit eandem scientiam visionis vt præsentem: *In ultimo tandem signo* voluit gloriam suam ex omnibus dictis ordinibus, ac præsertim ex ultimo, & eius effectibus in hominum & Angelorum mentibus resulantem. Hæc conclusio satis apparetur sequitur ex dictis, sed aliqua tamen eger explicatione.

Sciendum est igitur multa ex prædictis signis in plura posse distingui: nam primū tria videtur signa cōtinere. Primū in quo Deus præuidit ordinem natu-

naturæ : Secundum, in quo præuidit ordinem gratiæ & tertium in quo præuidit ordinem vniuersitatis hypostaticæ; ita namque Deus cognovit hos ordines tanquam possibiles, vt coghauerit, si fuerint omnes producendi primum esse materiam secundi, & secundum esse dispositionem ad tertium; gratia namque plenitudo, quæ fuit in Maria, dispositio quædam fuit ad conceptionem in eius corpore Dei & hominis, vt patet ex D. Th. inf. q. 27. a. 5 ad 2. Quicquid sit de gratia habituali Christi vniuem hypostaticam consequente; de qua S. D. inf. q. 7. a. 13. Secundum etiam signum in duo posset distingui; ita sc. vt in primo voluerit creare bona pertinencia ad ordinem naturæ: in secundo vero permittere mala, quod pertinet ad suauem rerum gubernationem, que presupponit res gubernandas. Quartum etiam signum eadem ratione posset in duo distingui; Circa quod etiam aduerte, peccata crucis gentium Christum ad hunc ordinem pertinere, sicut alia, quæ in Deum, aut Christum committuntur. Sextum aut signum considerato præcisè ordine executionis, & ratione medijs & causæ efficientis, quædam habet mysterium incarnationis respectu redēptionis humanae tanquam finis, posset in duo vel etiam plura signa distingui, in quorum primo voluta sit incarnationis, in secundo vero nostra redēptionis, &c. Vbi aduerte cum Cai. non bene deduci ex hoc, quod aliquid est prius naturæ, hoc est causalitate volitum, illud esse prius volitum secundum consequentiam, quod est illud esse volitum, etiam si aliud non est volitum, aut sine ordine ad illud aliud volitum.

SECUNDUM CONCLUSIO : *Ordo diuinorum actionum secundum intentionem in mysterio incarnationis & eius effectibus contrarius est ordini executionis supra posito; & videtur hic esse, In primo signo Deus voluit gloriam suam; in secundo gloriam nominis Christi; in tertio vniuem hypostaticam cum omnibus eius perfectionibus & proprietatibus in remedium humani peccati, quod remedium consistit in gratia redēptionis, & consummatur in beatitudine, ad quam in eodem signo quosdam per merita Christi prædestinavit: in quarto signo voluit ordinem gratiæ absolute sumptu cum permissione peccati eidem ordinem contrarij, atque adeo ad illum pertinentis: In quinto signo voluit ordinem naturæ cum permissione defectuum & peccatorum ad illum pertinentium, vt sic. Hæc conclusio sequitur evidenter ex dictis.*

Ad cuius ampliorem evidenter aduerte primo eundem esse ordinem in actibus scientiæ approbationis, qui est in actibus voluntatis ob supradictam causam. Secundò scito, hunc ordinem non habere locum in actibus scientiæ visionis, quorum ordo non potest attendi, nisi secundum executionem propriè loquendo; Quod enim prius in rerum natura producitur, illud primò cadit sub scientiæ visione, que res contemplatur secundum illud esse, quod habent in rerum natura; ac proinde scientiæ huius actus ordinem habent rerum ordinem conformem; quatenus vna prius altera sit existens in rerum natura, non aut ordinis finium producendorum; quia primus eorum in causando est ultimus in existendo. Tertiò aduerte, tertium signum posse aliquo modo in duo distingui, simpliciter autem unum esse: vt enim loco superius allegato notat Asturicensis, in decreto prædestinationis Christi clauditur etiam ordinis naturæ & gratiæ, vt reparādus; quia Christus, vt obiectum est formale talis decreti, dependentiam habet intrinsecam & necessariam ab utroq;

A diecto ordine tanquam à materia: Fuit enim Christus non absolutè, sed in reparationem humanæ naturæ per peccatum collapsus prædestinatus; atque idèo decretum prædestinationis Christi vtrumque dictorum ordinum per se respiciebat, vt reparandum per Christum; nam etiam immediatus & proximus finis Incarnationis Christi fuit reparatio, non solum humani generis sed etiam totius ordinis naturalis & gratiæ, vt ante diximus: Itaque decretum Incarnationis Christi dependentiam habuit in genere causæ materialis, & finalis ab ordine naturæ & gratiæ, & idèo necessaria fuit ante decretū illud in Deo præscientia totius ordinis naturæ & gratiæ: & quia causæ sunt sibi inuicem causæ; idèo sicut Christi prædestinatione pendet secundum dictas causalitates à dictis ordinibus ex parte termini; sic etiam è contra dicti ordines in genere causæ finalis à Christo & eius prædestinatione dependent. Hæc autem duo rationis ligna, in quorum altero Christi prædestinatione posterior est volitione ac præscientia dictorum ordinum, in altero vero prior, ad vnu pertinens signum rationis totale, in quo factum intelligimus à Deo suis prædestinationis Christi decretum; sicut etiam duo illa instantia naturæ, in quoru altero dispositio vltima formæ præcedit in genere causæ materialis, in altero vero forma prior est eadem dispositione in genere causæ formalis, in uno clauduntur instanti naturæ, in quo forma substantialis introducitur in materiam, quod propriè dicitur instans naturæ in quo; vtrumque autem illorum dicitur instans naturæ à quo, quorum instantiam differentiam alibi declarauimus ex Capr. Et quemadmodum generatio substantialis illi instanti, vt principaliori tota & absolute tribuitur, in quo forma introducitur in materiam, aliud vero, in quo materia vltimo disponitur, veluti extrinsecum à nobis consideratur; ita Christi prædestinatione illi tribuitur instanti, quod ad ipsam incarnationem ac prædestinationem formalius ac principalius spectat; licet enim aliud etiam rationis instanti, in quo volitionem ac præscientiam intelligimus ordinis naturæ & gratiæ, ad eandem per se pertinet prædestinationem; concipitur tamen veluti extrinsecum, & ipsi prædestinationi materialiter præsuppositū; & idèo de eo loquimur, tāquam de alio rationis instanti, vel signo ab eo diverso, in quo decretū incarnationis & Christi prædestinationem in Deo suis cōcipimus, quāuis vtrumque in uno solo claudatur instanti naturæ, vt ante diximus. Quod etiam ratione satis firma ac evidenti probatur. Nam cum quis alicui bonum vult superadditum illius bono substantiali, necesse est in ipso volente præscientiam supponi illius subiecti, cui vult tale bonum; at Deus per Incarnationem Christi & prædestinationem voluit, & contulit humanæ naturæ ac toti vniuerso maximum bonum eius substantiali bono superadditum; ergo necessariò ante Christi prædestinationem fuit in Christo præscientia naturæ rationalis & totius ordinis naturalis, ac proinde etiam defectuum & peccatorum ad eundem ordinem pertinentium.

E SED duo sunt hic probanda, & explicanda. PRIMVM est humanam naturam, tam secundum se, quam vt infectum peccato fuisse præsumam in genere, causæ materialis ante incarnationem, & in eodem se, in genere, ac simul etiam aliquo modo in genere causæ finalis fuisse à Deo præsumam & præolutum peccati, tam originalis quam actualis remedium; Huius dicti sunt quatuor partes: & prima quidem, quæ de natura loquitur humana secundum se, probatur:

batur: **Quoniam** illud, quod secundum se prius est alio in aliquo genere causæ, in eodem etiam genere præsum est & prævolitum à Deo prius quam aliud; sed humana natura secundum se prior est in genere causæ materialis Incarnatione, cùm supponatur ad unióne cum forma; ergo:

Secunda quæ de eadē natura loquitur, ut in-
fecta probarur: Quoniam hæc vna numero In-
carnatio Christi decreta fuit à Deo post repro-
bationem legalium Sacrificiorum, quæ ad originis
& actualis peccati remissionem ordinabantur,
& post multorum actualium præuisionem;
ergo post præuisionem naturæ infectæ per ea
peccata. Prima pars antecedentis probatur ex
Psalm. 31. & ad Heb. 10. Vbi de Incarnationis my-
sterio diuina Scriptura loquens ait: *Sacrificium,
Oblationem noluisse, aures autem perfecisti mihi, vel
tuxta Septuaginta: corpus autem aptasti mihi; tunc
dixi, ecce venio:* Quibus verbis Psalmi perspicue
declaratur decretum Incarnationis in carne pas-
sibili à Deo factum fuisse post reprobata legalia
sacrificia: Secunda verò pars antecedentis pro-
batur ex Isaiâ 52. dicente: *Dominatores eius iniquè
agunt, dicit Dominus, & ingriter tot a die nomen meum
blasphematur; propter hoc sciet populus meus nomen
meum in die illa; quia ego ipse, qui loquerar, ecce ad-
sum, & in cap. 59. enumeratis plurimis Israëlitici
populi & humani generis iniquitatibus tandem
in fine concludit: Et timebunt qui ab occidente, no-
men Domini; & qui ab ortu solis, gloriam eius, cum ve-
nerit, quasi fluvius violentus, quem Spiritus Domini co-
git; & venerit Sion redemptor, & eis, qui redeunt ab
iniquitate in Iacob. Ex quibus sic argumentor:
Deus affirmat se in carne venisse ad tollenda
peccata præuisa; ergo decretum Incarnationis
supponit peccata præuisa; Probatur consequen-
tia; quia si absque præuisione peccati decreta
fuisse Incarnatio, & ex vi talis decreti ve-
nisset, iam propter alios fines venisset, nec pro-
priè diceretur in remedium peccati venisse; quoniam
Incarnatio Verbi non habuit plures fines
totales, ut ante diximus. Et confirmatur; quia
Theodoreus in serm. 10. de prouidentia dicit expre-
sè, *Deum Incarnationis mysterium decreuisse
post præuisionem hominis lapsum. Ex his tria se-
quuntur.* Primum est Angelos & eorum peccata
fuisse à Deo præuisa in genere causæ materi-
alis ante decretum Incarnationis. Probatur; quoniam
ante illud decretum in genere causæ mate-
rialis præuidit Deus peccatum Adæ & eius gra-
uitatem & eius causas, quod scilicet non fuit ex
malitia, sed ex extrinseca dæmonis tentatione;
ergo prius vidit dæmonem & eius peccatum
superbia & inuidia, qui eū impulit ad hominis
tentationem. Secundum est Deum prius in e-
odem genere causæ materialis, quām voluerit
Incarnationem cognouisse non solum peccatum
hominis originale, sed etiam actualia: Quod pro-*

batur: quia decreuit Deus Incarnationem post reprobata legalia sacrificia, veluti insufficientia ad expianda peccata, & post praeuisfas hominum iniquitates ab Isaia commemoratas in *allegato cap. 59.* at legalia sacrificia pro peccatis actualibus offerebantur, & peccata que loco notato recentet Isaia erant actualia; ergo. Quamuis ergo potuerit Deus post praeuisum originale peccatum, antequam actualia praeuideret, Incarnationis mysterium determinare, quod pro signo illo ad solius originalis remissionem ordinaretur, non tamen de facto sic fuit à Deo volitum: quoniam, ut dicitur *Roman. 5.* Deus voluit donum esse manus, quam debitum Adæ, quod etiam probatur: quoniam antequam praeuideatur peccatum ori-

A *ginale in communī, praeuidentur peccata malorum Angelorum, ex quorum tentatione peccatum hominis originale processit; & praeuidetur etiam actuale peccatum Adæ & Euæ, & rursus antequam praeuidatur peccatum originale in iis, qui contrahunt illud ex illico concubitu, praeuidetur actuale peccatum Parentum; ergo si praeuidit Deus originale peccatum antequam voluerit Incarnationem, praeuidit etiam ante illius decretum actua- lia: Denique ut in articulo sequenti probat S. D. Mysterium Incarnationis volitum s. Thom. fuit & factum in remissionem, non tantum originalis sed etiam actuum peccatorum; igitur actua- lia peccata, ad quorum remissionem ordinatur Incarnatio Verbi, fuere ante illam praeuisa.*

B *Terium ex istis consequens est, Deum ante Incarnationis decretum omnia naturalia cognouisse, quatenus homini seruiunt. Probatur: quoniam, ut ante diximus, Incarnatio decreta fuit post legalium sacrificiorum reprobationem, & post hominum peccata praeuisa, sed horum cognitio notitiam presupponit rerum naturalium & politicarum; ergo. Et confirmatur: quoniam ante volitionem Incarnationis praeuidit Deus naturam humanam per omnes suas causas, prout se dependebat a celis, elementis, cibis &c. igitur praeuidit has omnes causas naturales.*

Tertia d^{icitur} pars, nimirum peccati remissio-
C nem fuisse volitam & præuisam, antequam fieret
Incarnationis decretum, probatur ex dictis;
quia voluntatem Incarnationis præcessit voli-
tio sacrificiorum, quibus expiarentur peccata,
& voluntas inueniendi hominem, qui cæteros à
peccatis erueret, vt patet ex verbis Isaæ & Pauli
supranotatis: hoc autem supponit voluntatem
remedij contra peccatum. Præterea *Ian.3.dicitur*:
*Sic Deus dilexit mundum, vt filium suum unige-
nitum daret, vt omnis, qui credit in ipsum, non pereat,
sed habeat vitam eternam:* Quibus verbis plane

Significatur Incarnationis decretum ex amore
Dei processus, quo remedium afferre voluit ho-
minibus, ne perirent. Quod autem remedium
Dhoc sit a Deo volitum prius in genere cause ma-
terialis, quam Incarnatio probatur: quia remis-
sio peccati materia fuit, circa quam Incarnati
Verbi versari debebat operatio; igitur peccati
remedium fuit praeulatum in genere cause ma-
terialis; probatur illatio; quia quod in aliquo ge-
nere causa prius est altero, in eodem etiam gene-
re prius est a Deo volitum: at materia circa quam
versatur aliqua operatio prior est; illa in genere
cause materialis, ergo. Antecedens autem proba-
tur: quia, sicut effectus artis habet rationem ma-
teria circa quam versatur ars, ita natura ut repara-
randa, vel remedium peccati, ut per Christum
causandum fuit materia, circa quam versabatur
operatio Christi.

Postrema dicti pars, remedium peccati finem esse Incarnationis atque adeo in genere causæ finalis prius à Deo volitum fuisse peccati remedium, quām Incarnatio: & probatur primo: Quia Scriptura, Concilia & Patres sapè dicunt Dei filium ad redimendum nos, & propter nostram salutem de cœlis ad nos assumpta humanitate nostra venisse, qua loquendi forma significatur peccati remedium esse aliquo modo finem Incarnationis, ac proinde quadam ratione prius in genere causæ finalis fuisse à Deo volitum; ergo: Antecedens patet ex illis Domini verbis Ioann. 3. Sic Deus dilexit mundum, &c, ut omnis, qui credit in ipsum, non pereat, sed habeat vitam aeternam; & idem habetur Matt. 18. Luc. 19. ad Gal. 3.1. ad Tim.

Tunc 1. & 1. Ioan. 3. & in locis Isa. supra notatis, & in Symbolo Concilij Niceni, Ephefini, Calcedon. Toletani 6. & 11 dicitur Dei filium propter nos homines, & propter nostram salutem incarnatum suile. Patrum vero dicta superius indicavimus. Secundò probatur idem ratione D. Bonaventura: Quia si Deus Mysterium Incarnationis non propter remedium nostrum, sed propter perfectam sui communicationem primò voluisset, censeremus nos longè minus a Deo beneficium recepisse, quammodo; ac perinde minus pro beneficio Incarnationis Deo debemus. Prior consequentia probatur: quia maius beneficium est, quod inimicis propter eorum utilitatem confertur: itaque si Deus Incarnatione voluit in peccati remedium, hoc ipso destinavit illam ad inimicorum utilitatem, quod maius est beneficium.

Vt autem intelligamus, quomodo peccati remedium sit finis Incarnationis, recolenda primò est distinctio superius explicata, nimirum duplum esse finem; alter est gratia cuius; qui scilicet propter se intenditur & amatur, & ad quem cetera ut media volita diriguntur: alter est finis cui prouent utilitas aliqua; quomodo rufus dicitur esse finis Regiae prouidentiae; quoniam ex gubernatione Regis accipit utilitatem, & inferiorum generatio finis est cui motus celi; quia res istae inferiores beneficium habent generationis ex motu celi; quo etiam modo finis Angelorum homo est, non propter quem creati sunt Angeli, sed sua iugis custodia spiritus illi celestes afferunt utilitatem. Secundò sciendum est idem posse esse effectum respectu eiusdem in eodem genere cause; quamvis non in eadem atoma specie; ex. gr. accidentia sunt cause materialis ad esse subiecti; quia disponunt ad illud; dispositio vero reductiù pertinet ad causam materiale, & tamen subiectum causa materialis est accidentiū, cum ea in ipso recipiat & sustentet: Non eadem tamen est vtrinque species atoma cause materialis sed diuersa, ut patet ex modo causalitatis diuerso; illa enim rationem habent & exercent causae materialis ut dispositiones, hoc autem ut subiectum; quorum rationes non solum absolute, sed etiam in genere cause materialis maximè distant: Idem etiam contingit in genere cause finalis: bonum enim exercitus ad bonum. Dicis ordinatur, ut ad finem gratia cuius, ut ait S. D. 2. 2. q. 39. a. 2. ad 2. & tamen Dux ordinatur ad bonum cuiuslibet militis, ut ad finem cui: quia tamen rationes finis diuersae sunt secundum speciem; sic igitur in proposito, quamvis omnia ad Christum passibilem ordinentur, ut ad finem gratia cuius, sive propter se intentum & amatum, & propter illum, & gloriam eius, ut finem principalem sit volitum peccati remedium; potuit tamen Incarnatione & Christus ipse ad humanæ naturæ infectæ peccato remedium ordinari, ut ad finem cui ex illa proueniebat utilitas & liberatio. Sed quemadmodum hæc ratio finis non constituit finem simpliciter, sed tantum secundum quid, ita non confert, aut infert in tali fine prioritatem simpliciter in genere cause finalis, sed tantum secundum quid respectu eorum, quæ ordinantur ad ipsum; quod igitur hic intendimus, est peccati remedium causam esse finalem secundum quid Incarnationis, & priorem ea secundum quid, & prius etiam esse volitum in genere cause materialis, quam Incarnatione Verbi.

SECUNDVM, quod hic est probandum & explicandum, est Incarnationem in carne passibilem vel Christum ipsum ut passibilem & eius gloriam, esse finem

*A à Deo intetum in genere causa finalis prius simpliciter, quam totus ordo naturæ & gratiae, & prius quam peccatum intelligatur praeiustum, ut futurum, aut permisum. Huius dicti prima pars, quæ de Christo & Incarnatione loquitur in carne passibili per comparationem ad ordines naturæ & gratiae, communiter à Theologis admittitur, quo ad Christum & Incarnationem absolutè sumptam, i. præcisa ratione passibilis. Et probatur ex diuina Scriptura Eccl. 24. ubi Verbi incarnati personam loquenter inducens, ait: *Ab initio & ante secula creata sum, id est, creata naturæ vniuersi personaliter præuisa sum; ut ibidem exponit Glossa; non potest**

*B autem illa dictio ante prioritatem temporis significare: quoniam, ut dicitur ad Gal. 4. Mysterium Incarnationis factum fuit in plenitudine temporis, neque potest intelligi de prioritate præscientia & prædeterminationis: Quia creaturis omnibus est commune in Dei prædeterminatione fuisse ante omnia secula; sunt igitur intelligenda de prioritate causa finalis, sive secundum ordinem intentionis in voluntate Dei. Probatur autem eadem pars ut iacet, primò: Quia Deus per Incarnationem est quodammodo specialissimo in carne Christi passibili, & in ipso Christo passibili dicente Apostolo, 2. Cor. 5. Deus erat in Christo, mundum reconcilians sibi; ergo Christus etiam ut passibilis est prius omnium volitus ante omnia. Probatur illatio: Quia Deus, tam secundum se, quam ut existens alicubi speciali modo, finis est omnium; ex. gr. In Eucharistia Deus est speciali modo & ideo ceterorum omnium Sacramentorum gratia ad Eucharistiam ordinatur, etiam quando in nocte conæ fuit à Domino conse rata: & quia Deus etiam speciali modo est in hominibus iustis, ut ostendimus in 1. p. cum D. Tho. q. 43 a 3. ideo iusti sunt finis omnium, iuxta illud 1. Corint. 3. *Omnia vestra sunt; ergo similiter quia Deus erat in Christo passibili modo quodam excellentissimo, ad prouidentiam Dei pertinebat omnia ad illum, ut ad finem ordinare. Tertiò Christus ut gloriatus sive Christi gloria est finis omnium; ergo etiam ut passibilis. Antecedens est Chrysostom. hom. 71. in Ioan. & Concil. Trid. sess. 6. c. 7. dicente, gloriam Christi esse finem nostræ iustificationis, ex quo sequitur etiam esse finem omnium creatorum; cum omnia creata ordinentur ad ordinem gratiae, ut ad finem. Consequentia vero probatur: quia Christus in statu gloriae finis est omnium propter uniuersi hypostaticæ dignitatem: sed eandem dignitatem habet in statu passibili; ergo.**

Quartò ut aliquid sit alterius finis, satis est si illud acceptetur & ametur ex amore illius: at humanæ naturæ remedium acceptatur & amatur à Deo ex amore Christi passibili; ergo Christus passibilis est finis nostri remedijs seu redemptions. Maior patet: quia Deus ideo seipsum amat ut finem; quia cetera diligit ex amore sui. Minor vero probatur: quoniam ex acceptance Christi passibilis oritur remissio nostri peccati, & ex dilectione illius passibilis multo nos amore ut eius membra diligimus: Denique si Christus ut passibilis non est finis omnium; quia factus fuit homo, ut nos redimeret, sequitur illum neque ut gloriatus & cœlum ascendentem, & ibi regnante, & in dextera Dei sedentem esse finem omnium, siquidem illuc ascendet, ut appareat rultui Dei pro nobis, ut ait Apost. ad Heb. 9. & ut oret pro nobis, iuxta illud 1. Ioann. 2. Aduocatum habemus apud Patrem Iesum Christum iustum, ut preparet nobis locum, ut ipse ait Ioann. 14. Consequens autem falsum est, ut ostendimus, & et-

Iam aduersarij conuentur dicentes; Christum in statu gloria esse finem omnium.

Altera verò dicit pars affirmans diuini Verbi Incarnationem in carne passibili fuisse prius in genere causæ finalis à Deo volitam, quām permitteretur aut præuideretur à Deo peccatum. Probatur: quia non intelligitur permisum nec præuisum à Deo peccatum, nisi post volitionem humanæ naturæ, cuius defectus est. Sed natura humana fuit incarnatione posterior in genere causæ finalis à Deo volita; ergo in eodem genere permisio & præuisio peccati fuit incarnatione posterior, sed de hoc infra differemus ubi.

Ex diætis sequuntur tria. Primum est, Christum non simul cum alijs, sed prius omnibus esse prædestinatum. Probatur: quia finis est omnium prædestinorum; ergo prius fuit intentus, quām illi. Secundum est, Christum fuisse prius intētum, quām totum vniuersum includens ordinem naturæ, gratiæ & vniōnis hypostaticæ: probatur, nam alioquin totum vniuersum, & non Christus diceretur primogenitus omnis creatura, & fuisse creatum, scilicet in intentione Dei ab initio, & ante secula; siquidem vniuersum prīmō fuisse intentum; at consequens falsum est; quoniam haec non de vniuerso, sed de Christo dicuntur, vt patet Eccl. 24. ad Rom. 8. & ad Heb. 2. Præterea, licet Deus & vniuersum sit extensiù maius bonum, quām solus Deus, vt explicauimus in 1. p. q. 6 a 2. Deus tamen finis est omnium & ipsius etiam vniuersi; ergo similiter licet Christus & vniuersum sint maius bonum extensiù, quām solus Christus: ipse tamen finis vniuersi, quoniam in se continet intensiù gradus omnes & perfections totius vniuersi. Et quemadmodum Christus absolutè dicitur caput Ecclesiæ, vt patet ex Apostolo ad Ephe. 1. & ad Col. 1, quia licet Ecclesia includat caput & membra sive corpus, & Christus non sit caput ipsius capitis, est tamen caput omnium membrorum, quæ possunt habere caput; quod satis est vt absolutè dicitur caput Ecclesiæ: ita vt absolutè dicatur finis vniuersi, non exigitur vt sit finis sui ipsius, qui includitur in vniuerso, sed satis est vt sit finis aliorum omnium, quæ possunt ad ipsum ordinari. Tertium est, Christi merita & satisfactionem esse prius à Deo volita, quām iustificatio nostra & ipsum vniuersum. Probatur hoc illatum: quoniam operationes illæ maioris erant valoris & dignitatis personalis, quām alia res vniuersi, & ad ordinem pertinebant superiorem, scilicet vniōnis hypostaticæ, & ex earum amore & acceptatione nos iustificamur à peccatis; ergo nostra iustificatio, quæ finis est ceterorum, ordinatur ad illas, vt ad finem. Et confirmatur prīmō: nam id postulat rectus ordo; quoniam operationes illæ Christi Domini longè perfections sunt nostra iustificatione; ergo licet ordinentur ad eam, vt causæ morales ad effectum, non tamen vt media ad finem propriæ & absolutè loquendo. Secundò confirmatur: quoniam in primo signo, quo Deus voluit Christum ante omnes creature, voluit illum vt actu operantem & merentem; ergo in eodem signo ante volitam nostram iustificationem voluit Deus merita & operationes: Antecedens patet; quia Deus voluit Christum vt omnino perfectum in actu secundo & vt caput omnium; alia Christus id non haberet ex vi sive prædestinationis: Ad hoc autem, vt sit volitus omnino perfectus in actu secundo, & vt caput influens in membra requiratur, vt sit volitus tanquam merens & satisfaciens, sic enim influit in membra;

A Consequentia verò probatur: quia quod in illo priori signo fuit volitum, fuit volitum ante creature, quæ tunc non fuerunt volitæ.

Denique nota tertium signum posse in duo signa distingui, & eadem ratione sextum, vt patet ex dictis circa præcedentem conclusionem.

TERTIA CONCLVSIQ. Ante voluntatem, seu decretum efficax Incarnationis diuini Verbi, ac prædestinationis Christi præcessit ordine rationis in Deo præscientia originalis peccati, & ceterorum omnium aeternalium. Hec sequitur immò continetur evidenter in ordine actuum supra constituto & explicato; & eam affirms expressè S. D. hic in responsu ad 4 dicens, prædestinationem præsupponere præscientiam futurorum: cuius propositionis sensus est: Prædestination, vt respicit prædestinationem, præsupponit præscientiam futurorum non prædestinationem, sed eorum quæ præsupponuntur, vel ordinantur per prædestinationem, inter hæc autem constat etiam esse peccata, quatenus pertinent ad ordinem naturæ, vt hic scitè Caiet. aduertit.

Sed ait Suarez verba D. Th. non posse intelligi de præscientia absoluta, sed tantum de præscientia conditionata; quia subdit S. D. Et idem, sicut Deus prædestinat salutem alicuius hominis per orationes aliorum implendam, ita etiam prædestinavit opus redemptoris in remedium peccati: in quo exemplo (inquit Suarez) prædestinationis talis hominis non præsupponit præscientiam futuræ orationis aliorum, vt propter eam præuisam Deus alium prædestinet; alia posset unus impetrare aut mereri de congruo totam prædestinationem, quod falsum est; quia potius tale meritum, vel oratio Stephani, verbi gratia, fuit effectus prædestinationis alterius, videlicet Pauli; non ergo de præscientia absoluta, sed de conditionata loquitur S. Thom. Respondet D. Thom. ea responsu sol. satisfacere huic argum. Dicitur Rom. 1. de Christo: Qui prædestinatus est filius Dei in virtute; ergo etiam ante peccatum necessarium erat filium Dei incarnari, ad hoc, vt Dei prædestinatione impleretur: Probatur consequentia: quia prædestinationis Dei est æterna. Respondet S. D. nullam esse consequentiam; quia prædestinationem præsupponit præscientiam futurorum, & idem sicut &c. ac si diceret: ex hoc, quod Christus prædestinatus est ab æterno, non sequitur, illum prædestinatum fuisse absque ordine ad peccatum per merita, & satisfactionem tollendum, sicut ex hoc, quod prædestinationis alicuius hominis est æterna, non sequitur eam ex ipso prædestinationis decreto non esse per orationes aliorum implendam, cum Deus de facto prædestinet salutem alicuius hominis per orationes aliorum implendam; adeò vt exemplum afferatur, vt simile tantum, quo ad connexionem prædestinationis, sive rei prædestinationis, vt sic cum alia, sive illa sit sive non sit prædestinationis effectus; non autem quod connexionis causam, seu rationem, scilicet præscientiam, que in Christi prædestinatione secundum D. Thomam est præscientia peccati: Iam enim diximus cum Caietano dictum illud, Prædestinationem præsupponit præscientiam futurorum, intelligendum esse de præscientia eorum, quæ non constituuntur per prædestinationem; constat autem orationes per quas aliquis est salvandus, per prædestinationem constitui; quia sunt eius effectus: Vbi aduertè Albertinum in allegato Corollario punto 6. pag. 732, falsum impone D. Thom. nimis, quod dixerit prædestinationem alicuius electi præsupponere orationem alicuius Sancti, per quam ille electus sal-

E uerit. Respondet S. D. nullam esse consequentiam; quia prædestinationem præsupponit præscientiam futurorum, & idem sicut &c. ac si diceret: ex hoc, quod Christus prædestinatus est ab æterno, non sequitur, illum prædestinatum fuisse absque ordine ad peccatum per merita, & satisfactionem tollendum, sicut ex hoc, quod prædestinationis alicuius hominis est æterna, non sequitur eam ex ipso prædestinationis decreto non esse per orationes aliorum implendam, cum Deus de facto prædestinet salutem alicuius hominis per orationes aliorum implendam; adeò vt exemplum afferatur, vt simile tantum, quo ad connexionem prædestinationis, sive rei prædestinationis, vt sic cum alia, sive illa sit sive non sit prædestinationis effectus; non autem quod connexionis causam, seu rationem, scilicet præscientiam, que in Christi prædestinatione secundum D. Thomam est præscientia peccati: Iam enim diximus cum Caietano dictum illud, Prædestinationem præsupponit præscientiam futurorum, intelligendum esse de præscientia eorum, quæ non constituuntur per prædestinationem; constat autem orationes per quas aliquis est salvandus, per prædestinationem constitui; quia sunt eius effectus: Vbi aduertè Albertinum in allegato Corollario punto 6. pag. 732, falsum impone D. Thom. nimis, quod dixerit prædestinationem alicuius electi præsupponere orationem alicuius Sancti, per quam ille electus sal-

tur: hoc enim nusquam somnias Sanct. Doct. A pturum, etiam si mundus non esset à Deo creandus: at consequens est absurdum; ergo. Probatur illatio: quia posset Deus sola vnam numero humanitatē creare, cui filius personaliter viniretur, & tū secundū huius sententiae defensores perficio ipsa Incarnationis sufficeret ad mouendum Dei voluntatem, vt eam produceret. Et confirmatur: quia secundū hanc opinionē, quā tuerit Suar. sequitur, remediu peccati non esse vnu ex finibus principalibus Incarnationis, sed medium ad finē; cuius oppositū docet hic expositor. Probatur consequentia: quia Suarez ait, vnum ex finibus principalibus Incarnationis fuisse Deū se cōmunicare creaturā modo conuenientissimo ad sua omnia attributa manifestanda: at supponit peccato medium necessarium ad ea manifestanda erat redimere hominem; cum hoc maximē reluceat Dei misericordia, iustitia, &c. ergo remediu peccati & redemptio hominis electa fuit vt medium ad attributa Dei nobis & Angelis modo conuenientiori manifestanda; ac proinde nō fuit finis per se intentus & principalis. Tertiū. Contradiccio est rē quā iā incēpit, iterū incipere: at hoc sequitur ex opinione Suarez, ergo. Maior probatur: Quia incēptio includit negationem præteritæ existentia; & idē si modo incēpit res, ante nō erat. Minor verò probatur: quia si Incarnatio prius fuit à Deo volita propter alias fines, & posterius ob peccati remedium, in illo priori rationis, iam incēpit esse futura: quia Dei voluntas efficax de productione alicuius rei causa est, virtute cuius illa res incipit esse futura in determinatione primæ caue; ergo si postea in alio signo rationis Incarnatio fuit primò volita propter remediu peccati, ex vi illius volitionis, iterū inciperet esse futura; alioquin talis volitio nō esset efficax respectu illius, cū nihil causetur in illa, quod antea non haberet secundū substantiam. Sed fortasse dicit Suarez: In primo illo signo, quando volita fuit Incarnatio propter alias fines, incēpisse esse futurā absolutē secundū substantiā: in secundo verò signo, quando volita fuit in remediu peccati, incēpisse esse futurā non absolutē sed in carne passibili. Sed contra hoc est: quia volitio illius prioris signi non fuit efficax absolutē; quia nihil circa Incarnationem effecit, neque aliquo modo produxit illam ad aliquod esse; & tamen voluntas efficax est, ex qua in re ipsa sequitur effectus. Nec fuit efficax ex suppositione, si peccatum non esset; quoniam ex nulla parte constat, talem conditionem diuinæ volitioni fuisse appositam, vt fieret Incarnatio. Quamvis enim sciamus Incarnationem in carne impassibili ob sui perfectionem Deo placere simplici affectu complacentiæ, eo modo quo placet illi alterius vniuersi perfectio, aut Incarnatio patris: hinc tamen non recte colligitur illam primo fuisse intentam à Deo. Sed dicit Suarez. Dei voluntas antecedens qua vult omnibus gratiam, fieret efficax, si non esset peccatum; ergo eadem ratione voluntas antecedens, & simplex complacentia, quam Deus habet de Incarnatione in natura impassibili, fieret efficax non existente peccato. Sed falsum assumit; nam ex antecedente voluntate, qua Deus dare vult omnibus gratiam, solum sufficientia cauantur auxilia, quæ sola ad beatitudinem non perducunt; vt autem esset efficax illa voluntas, efficacia cauare deberet auxilia; quibus infallibiliter saluaremur. Et ideo voluntas illa antecedens, etiam si peccatum non esset non fieret consequens & efficax: eodem itaque modo voluntas antecedens de Incarnatione in natura impassibili, quam ponit

Epheſ. 2. cōficiatio.
Aſſuricēſi.
Vafqueſi
10. 3.
Epheſ. 2. Inſtantia.

QVARTA CONC. Deus ante præiūsum peccatum non determinauit in vniuersali aliquam vniōnem, alicuius personæ ad aliquam naturam creatam. Probatur prīmū: quia Leo Papa in serm. 3. Pentecostes ait, quod si homo non peccasset, creator mundi non fieret creatura. Quibus verbis vniuersaliter negat Deum in aliqua ex tribus personis vniendum formalicū natura creatæ, nisi propter peccati remedium. Idem docent Nazianzenus in orat. 4. de Theol. Basil in orat. de natiuit. Christi. Hierony. Eccles. 7. & August. in Psal. 36. Concioſe ſecunda. Secundū probatur ratione D. Th. Quia non exat aliquid revelatio de tali decreto; ergo. Tertiū: quia prioritas hæc ſumitur ex ordine obiectorum ſecundū ſe: ſed inter vniōnem in communī, & incarnationem hanc in particulari nullus est ordo ex natura rei formaliter aut eminenter: quia ſolū ratione diſtinguuntur, & neutra est alterius cauſa; ergo. Denique probatur, quia cognoscere aut velle obiectum in communī prius, quām in particulari ſonat imperfectionem in potentia, quæ transit de potentia in actum; quod Deo repugnat, qui ſemper eſt in actu perfecto & vltimo; atque ideo ſemper intelligimus eius actum ad obiecta determinata ſecundū omnes suas conditiones terminari: qua ratione non intelligimus cognitionem aut amorem Dei prius terminari ad eis aut bonum in communī, quam ad obiecta particularia; ſed cum D. Th. dicimus actum diuinæ cognitionis & amoris prius cauſalitate ad eſtentiam ſuam particularē terminari, & ratione illius ad obiecta particularia.

QVINTA CONCL. Mysteriū Incarnationis non habent plures fines principales, & totales minime ſubordinatos. Probatur prīmū ex dictis Sanctorū pro quarta cōcluſione notatis: quæ non recte expli- cantur dicēdo eos loqui de Incarnatione in carne passibili; nam eodem modo dicere verè potuissent Christū non veniſſe; quia poſſent exponi de aduentu in carne impassibili. Secundū probatur: quia ſi plures fuerunt Incarnationis fines totales ſupra notati, ſequitur fuisse carnem aſſu-

Suarez in Deo non fieret efficax deficiente peccato: quoniam ex illa non oriuntur media infallibiliter perducentia in talem finem.

” **SEXTA CONCL.** *Si non peccasset homo, filius Dei ex vi decreti, quod de facto fuit in Deo, nō fuisse non assumpisset humanitatem: Hęc conclusio simul cum sequente continetur in conclusione S. D. in textu, & eodem etiam argumendo probatur. Et probatur etiam optimis argumentis. Primi. Christus fuit à Deo prädestinatus in remedium humani peccati, & in redemptorem ac reparatorem humanę naturę peccato collapsę; ergo peccato non existente Christus ex vi decreti, quo fuit prädestinatus, non veniret. Consequens patet. Antecedens est fidei dogma certissimum: & probatur ex multis diuinę scripturę testimonijs: Nam *Luc. 19.* Christus Dominus de seipso dicit: *Venit filius hominis querere, & salutem facere, quod perierat: alia quędam toca supra notauimus, quibus adde ea, quę producit ac diligenter expendit Asturicensis in allegata. quæstione sexta dubio primo, concl. 4. pagina 636. & seq.* Vbi non solum antecedens, sed Conclusio nem ipsum probat multis Sanctorum Patrum dictis, quę ante eum refert Medina, & copiosius Valen. & ea ponderat Vafq. *disput. 10. capitulo 7.**

Rada inter locutio.
Sed huic arg. respondent qui Scott sententiam tuentur, Diuinę scripturas & Sanctorum dicta, quę aduentus Christi in carne, peccatum ut causam constituant, intelligenda esse de aduentu eius in carne passibili: Sed hanc non fuisse pricipuam Incarnationis causam, quo ad eius substantiam, nec aduentus eius absolute considerati: Ita re

Rada respo. sio confutatio.
Sed hoc easio per argumenta sequentia confutatur. Quibus etiam directe probatur nostra Conclusio; igitur secundum sic argumentor: Quoties diuinę littera quidpiam determinatē pronuntiant, & certam aliquam illius causam non semel sed frequenter assignant, ex hoc per firmam ac optimam consequentiam colligimus, illam esse solam causam aut saltem pricipuam seu principalem, sine qua res minime fierent: at scriptura sacra causam Incarnationis diuini Verbi & aduentus Christi dicunt fuisse redēptionem humani generis; ergo per bonam ac evidētem consequentiam recte colligimus hanc solam vel principalem extitisse, vt ea remota filius Dei nequaquam in assumpta carne veniret. Minor patet ex dictis. Major probatur: quoniam ex eo, quod diuina scriptura sępius affirmat mortem ex primi parentis transgressione in totum genus humanum fuisse transiūam, colligimus solam culpam inducendę mortis causam extitisse, ac proinde si non peccasset Adam, immune perpetuò futurum à morte genus humanum. Similiter quia sacra littera pluribus in locis, vbi de mundi creatione loquuntur, vnicum tantum mundum expresseunt, firma consequentia deducimus vnum dūtaxat mundum à Deo fuisse creatum. Deniq; quia diuina scriptura tres tantum in vna Deitate personas nominavit, nusquam autem esse quatuor aut plures asseruit, certissima fide credimus & confitemur tres esse tantum & non plures in Deo personas; Ex quibus deduco regulam ad sacrarum litterarum intelligentiam cuiilibet sapienti ac pio Theologo valde necessariam, videlicet argumentum ex facris litteris negatiuum tunc verè firmum & efficax esse, cum res de qua loquuntur, grauis est ac magni momenti, & de ea non obiter aut ex accidenti sed ex pricipuo quodam instituto consideratē & perspicue ac distincte loquuntur; vt patet in tribus nūc pro-

*Regula ino
tanda.*

A ductis exemplis: in his enim & similibus negatiua propositiones æquipollent affirmatiuis: exempli gratia: Hęc propositio, Scriptura non exprimit aliam causam mortis quam peccatum, æquipollit huic: Scriptura docet solum peccatum esse causam mortis, & sic de alijs; & ideo recte in similibus ex negatiua licitum est arguendo per firmam conseq. deducere affirmatiua.

TERTIUS sic arguo: Si non existente peccato Christus venturus erat in carne impassibili ex decreto, quod in Deo fuisse ante präuisionem peccati docent Scotisti & ali, sequitur absolute dicendum esse Christum in mundum non venisse ad redendum genus humanum: at consequens salua fidei sinceritate non potest admitti: quia manifeste

B sacram litteris aduersatur ubiq; docentibus Christum ut humani generis redemptorem & Salvatorem in mundum venisse: sequela verò probatur: quia secundum illam opinionem iam Christus erat venturus ex alia principali causa, & ex decreto quod praecepsit in ligno rationis præscientiā peccati, & decretū de homine redimēdo; igitur neq; simpliciter neq; secundū locutionis proprietatē dici posset Christū ad redendum genus humanum venisse: Et quamvis Franciscus Cartagena ab Astur. relatus, & quidam alij cōsequentiā admittant dicentes, non esse simpliciter afferendum Christum in remedium peccati venisse, sed eum addito seu limitatione dicendum esse Christum passibilem & mortalem in remedium peccati venisse; hoc tamen temere dicū ac piarum aurium offensuum non videatur vila ratione posse tollerari; cum diuinę scriptura Patres & Concilia simpliciter affirment Dei filium propter nos à peccati seruitute redimendos, & Deo reconciliandos in assumpta nostra natura venisse. **Quarto** Sic arguo: Si decretum Incarnationis & Christi prädestinatio fuit in signo rationis antē peccati præscientiam, vno ex tribus modis fuisse necesse est; aut enim decretum seu prädestinatio fuit de Christo venturo in carne impassibili & immortali, aut in carne passibili & mortali, aut in illo signo decretum fuit de sola Incarnationis substantia nihil prout statuendo de circumstantijs, scilicet passibilitate aut impassibilitate, sed hęc reseruando alteri diuinę mentis decreto: at nullo dictorum modorum fieri potuit decretum Incarnationis & Christi prädestinatio ante peccati præscientiam, ergo decretum Incarnationis, & prädestinatio Christi non fuit in Deo, nisi peccato præuiso, ac proinde fuit in peccati remedium. Major ex sufficiēt constat diuisione. Minor quo ad singulas eius partes probatur. Et primò Christum in illo signo non fuisse prädestinatum, vt veniret in carne impassibili & immortali; Quia si Christus antē peccati præscientiam sic fuit à Deo prädestinatus, sequitur Christum etiam supposito peccato fuisse venturum in carne impassibili, probatur sequela; quia si non veniret in carne impassibili, hoc est ex altera durarum causarum scilicet vel quia decretum non esset efficax, vel quia mutatum à Deo fuisse in posteriori signo rationis, in quo præuidit Adam peccaturum; vtrumque autem error est intollerabilis. Primum quidem contra Dei potentiam. Secundum autem contra eius immutabilitatem. Probatur illatio; quia secundum dictam opinionem Deus ante præscientiam originalis peccati constituerat absoluto decreto, vt filius Dei carnem assumeret immortalem, sed peccato præuiso in alio signo rationis decreuit, vt iam non in carne impassibili sed in carne passibili veniret

sicut

sicut de facto venit; hæc autem est manifesta mutatio diuini decreti, & per consequens actuum intellectus & voluntatis ad unum actum decreti concurrentium. Secundò probatur secunda pars minoris, nimis decretum illud in illo signo rationis esse non potuisse de Christo venturo in carne passibili. Primo; quia sequeretur peccato etiam non existente Christum fuisse venturum in carne passibili, quod esse falso declarant scriptura sacra & Sanctorum dicta, quæ latè referunt hic expositores & Asturic. loco notato, & pag. 697. pro sua quinta Concl. Secundò; quia si Adam non peccasset, nec ipse nec eius posteri moriendi necessitate incurrissent; ergo multò minus Christus nullo existente peccato venisset in carne passibili & morti subiecta. Tertia demum pars minoris, videlicet decretum illud esse non potuisse de sola & præcisa Incarnationis substâlia probatur primo. Prædestination pars est diuina prouidentia per se & illa ratione, quæ singulare omnes rei prædestinationæ circumstantias attendit ac prædeterminat: at primum illud decretum secundum diætam opinionem fuit decretum prædestinationis Christi; igitur eo determinauit Deus, qualem Christus carnem esset habiturus, at scilicet passibilem vel impassibilem, quo loco, tempore & quibus alijs conditionibus & circumstantijs nobis esset à Deo mittendus. Et confirmatur; quia Christus venturus erat in mundum, ex vi decreti & prædestinationis; at Christus in mundū veniens necessariò debuit habere carnem determinatam individualiter secundum esse substantiale, quantitatem & qualitates, modum veniendi per generationem, vel creationem, & secundum alias circumstantias; ergo etiam in decreto Incarnationis debuit horum omnium esse prædefinitio; alioquin Incarnatio secundum esse suum individualiter completum non esset à Deo prædefinita seu prædestinata: atque ita per accidens ac præter Dei prædestinantis intentionem Incarnationi Verbi conuenient omnia ad eius esse individualiter secundari pertinentia. Quod afferere, nedum est absurdum, sed erroneum; igitur hæc simul cum Incarnationis substantia fuerunt à Deo prædefinita. Postremò vt eiusdem conclusionis veritas & sensus apparcat evidenter sic argumentor: Quamuis, vt supra notauimus, plures sint rationes & causæ prædestinationis Christi ex parte rei prædestinationæ, scilicet Dei gloria & Christi gloria & hominis ac totius vniuersi perfectionis & exaltationis: omnes tamen rationes & causæ motiuæ propter quas Christus fuit à Deo prædestinatus, fundamentum habuerunt in humani generis redemptione, adē vt omnia prædicta, scilicet gloria Dei & Christi &c. Deus intenderit per modum unius integræ & totalis effectus consequentis humani generis redemptiōnem Christi vita & morte comparatam; ergo si non peccasset homo, filius Dei ex vi decreti quod de facto fuit in Deo non veniret in mundum. Antecedens probatur ex verbis Apostoli ad Ephes. primo dicentis: *Qui præstinxit nos in adoptionem filiorum per Iesum Christum in ipsam secundum propositum voluntatis sua in laude gloriae gratia sue, in qua gratia autem nos in dilecto filio suo, in qua habemus redēptionem per sanguinem eius remissionem peccatorum secundum diuitias gratia eius, quæ super abundavit in nobis.* Quibus verbis Apostolus totam Christi prædestinationem cum eius causis & effectibus perspicuè ac diligenter expressit: dicēs enim in laude gloriae gratia sue finem indicat nostra prædestinationis in Christo, & per Christum & finē prædestinationis ipsius

A Christi, qui prædestinatus est, vt esset splendissimum exemplar & caput omnium prædestinatiorum; ideo autem non simpliciter dixit in laude gloriae eius, sed in laude gloriae gratia eius; quia gloria hæc debuit ex gratia redēptionis, veluti ex quadam radice & fonte promanare, quod explicat Apo. addit: *In qua gratia autem nos in dilecto filio suo, in quo habemus redēptionem per sanguinem eius &c.* Igitur rationes omnes & motiuæ prædicta pro vna perfecta & integra ratione, seu motiuo Incarnationis cum peccati remedio seu reparatio facta per Christum computanda sunt.

S E P T I M A C O N C. Absque fundamento afferatur quid, si Adam non peccasset, filius Dei ex vi alterius decreti nostram assumpsisset humanitatem. Hec conclusio eisdem probatur sacrarum scripturarum oraculis & Sanctorum dictis, quibus præcedens conclusio probari consuevit. Loca diuinæ scripturæ & Sanctorum dicta colleguntur Asturicensis pag. 656. & Vafq. disp. 10. c. 4. & 5. Potest autem ex scripturis & Patribus sic breuiter probari conclusio: Diuinæ scripturæ & Sancti Patres absolute pronuntiant Christum ad nos à peccato redimendos in mundum venisse, & ex Patribus Nazianzenus, Ambrosius & Augustin. affirmant, nullam aliam Incarnationis dominice causam extitisse, quam redēptionem humani generis à peccato; igitur absque fundamento dicitur aliam Deo fuisse sufficientem causam veniendi in carne impassibili, si non peccasset homo: peccato verò supposito rationem veniendi in carne passibili fuisse naturæ nostræ reparacionem, & hanc solâ à scripturis & Doctoribus assignari. Cum enim Sancti Patres rationem illam, scilicet exaltationem humanæ naturæ & totius vniuersi perfectionem, quam isti per se sufficientem adventus filii Dei causam esse contendunt, facile potuerint excogitare, & tamen absolute pronuntiant Dei filium vt Salvatorem in mundum venisse, & quidam ex eis præcipui dicant, nullam aliam Incarnationis filij Dei causam extitisse præter redēptionem hominis à peccato, vana prorsus esse conuincit tam Scholistarū, quā Suarezij phantasia de causa prædicta Incarnationis à redēptione diuersa. Adde rationem D. Thomæ in hoc articulo pro prima sua Conclusione. Eandem etiam veritatem confirmat S. D. in suo Commentario super prima ad Timoth. primo cap. Vbi expponens illa verba, *Christus venit in hunc mundum peccatores saluos facere; at Deus ordinavit facienda, secundum quod res ipsæ facienda erant, & nescimus quid ordinasset, si non præstisset peccatum.* Hec ibi S. D. Quorum fundamentum est indifferentia seu libertas diuinæ voluntatis, quæ ad vtrumlibet oppositorum, scilicet ad assumendum nostram humanitatem, tam ex hypotesi quod esset homo peccatus, quam si non esset peccatus, potuit ab altero pro sua libertate determinari, nec potuit Deus ipse ac proinde multò minus homo præuidere, ad quā partem, si non esset homo peccatus, esset determināda diuina voluntas; igitur absq; vlo fundamento docet Suarez & alij, si Adā non peccasset, filiū Dei ex vi alterius decreti in assumpta nostra carne fuisse vēturum.

Sed qui sententiam tuentur oppositā, plures dicitis diuinarū scripturarum & Patrum adhident varie. glossas. Prima est: ca esse intelligenda, non de Incarnatione quo ad subtilitatem sed quo ad modum; quia scilicet propter redēptionem hominis à peccato facta est in carne passibili, quæ tamen si peccatum non esset fieret in carne impassibili. Secunda est, Christum venisse propter peccati.

cati remissionem, tanquam propter finem principalem; sed nihilominus ex fine remoto fuisse venturum propter alios fines principales. **Tertia**

est, ea testimonia esse intelligenda de Incarnatione, quantum ad executionem; quia de facto venit propter remissionem peccati, non autem quantum ad intentionem; quoniam ex vi decreti divini veniret, etiam peccatum non esset. **Ultima** glossa est, ea testimonia significare Incarnationis effectus fuisse peccati remedium, non verò finē illius, sicut etiam remissio venialium effectus

Ratio pri-

me.

Sed harum nullā videtur planum diuinæ scripturæ & Patrum

sensum exprimere & mentem eorum attingere. Nam ex prima sequeretur verè dici posse. Verbū non assumpſisse carnem propter peccati remissionem, cum neget ad eam finem fuisse factam, & solum dici posset Verbum carnem assumpſisse passibilem in remedium peccati; at consequens aduersatur diuinæ scripturæ & Symbolo Niceno absolutè dicenti: *Qui propter nos homines, & propter nostram salutem descendit de Cielis, & incarnatus est*, &c. Deinde glossam hanc facilitatis cōvincunt eorum Patrum dicta, quæ solum peccati remedium causam Incarnationis extirſe prouuntiant. **Secunda** verò glossa reiicitur illis argumentis, quibus ostendimus fuisse plures Incarnationis fines totales. **Tertia** verò facile reiicitur; Quia fuit idem motiuum Incarnationis in intentione & in executione; ergò si fuit Incarnatio executioni mandata propter peccati remedium, etiam propter illud fuit intenta. Antecedens patet; quia nullus operatur, nisi propter finem intentum, & cum diuinæ scriptura nullum alium exprimat finem: Consequens est Dei Filiū ob peccati remedium, vt solam causam principalem in mundum venisse. **Postremam** deinde glossam excludunt eorum Sanctorum dicta, qui docent Christum non fuisse venturum, nisi propter peccati remedium: **Hi** verò sunt *Aug. lib. 1. de peccat. mer. & remis. c. 26. & Sermone de Verbis Apost. Leo Papa, Iren. & alij de quibus supra.*

Ex *H*is, quæ hucusque diximus, **patet prim** sententiam Caietani, quā etiam sequuntur Medina & Alvarez veram esse, & licet eam Caietanus non satis amplè proposuerit, eadem tamen est in rei veritate, cum hoc nostro dicendi modo latius explicato, à quo etiam parum aut nihil in substantia differre videntur illi dicendi modi, quibus Zumellus, Hierony. della Rua & Albertinus sententiam explicans D. Th.

Secundū patet præcipuum scoti fundamentum esse falsum. **Primo**: *Quia voluntas liberè amans aliqua media nō infallibiliter prius aut magis amat id, quod melius est; sed id quod liberè eligit ad finem eo modo consequendum quo vult; at voluntas Dei ex amore naturali diuinæ bonitatis liberè amat & ordinat ad se omnes creature; ergo nō infallibiliter amat prius vel magis id, quod secundū se melius est, alioquin elegisset aliud vniuerſum perfectius isto, sed satis est si in medium eligat, quod scit conducere ad suæ bonitatis manifestationē, que finis est à Deo intentus.* **Secundū**: *Quia Christus in carne passibili est obiectum nobilissum quā peccati remedium, & tamen ipse Scotus docet Deum prius & magis voluisse peccati remedium, quā Christum in carne passibili, eo quod illum in carne passibili ordinauerit ad peccati remedium.* **Tertiū**: *Quia Scotus sentit Deum in eodem signo rationis voluisse simul Christum & omnes prædestinatos, & tamen Christus est obiectum nobilissum ceteris;*

A ergo. **Quarti**: *Quia natura Angelica est nobilior humana, & tamē secundū Scotum, natura humana prius & magis est à Deo volita, cum Incarnatione Christi secundū Scotum fuerit prius & magis à Deo volita, quā omnis creatura; certum est autem Incarnationem neque esse, neque intelligi posse sine humanitate; ergo. **Demique** si verum esset illud fundamentum tot essent ligna rationis priora & posteriora in cognitione Dei, quod sunt perfectionum creatarum gradus; exempli gratia. Velle Deus in primo ligno perfectissimum prædestinatum; in secundo secundū, & sic de reliquis.*

Tertiū patet in tribus errasse Vasq. **Primū enim**, eius dictum falsum est, nam vt ait S. D. in 1. p. q. 23. art. 1. Beatitude formalis scilicet visio Dei est finis hominum supernaturalis, in quem homines ordinantur & transmituntur à Deo; igitur visio Dei causa finalis est hominis; ergo ad illum ordinatur homo quasi vt medium ad finem. Probatur hæc secunda consequentia: quoniam effectus causa finalis sunt media vt media: Dixi autem, quasi vt medium; quia propriè & absolutè loquendo homo respectu viuionis præcisè sumptus non est medium, sed subiectum & finis cui acquiritur vius, quamvis considerata visione, prout est finis quo Deum omnium finem attingimus & vnam cum eo constituit integrum finis vltimi rationem, sit propriè & absolutè finis hominis. **Secundū** probatur falsitas eiusdem dicti: quoniam operatio finis est substantia operantis, vt ait S. D. in 1. p. q. 105. a. 5. & 3. cont. gent. c. 26. & alibi; igitur operatio quatenus finis est operantis, prius causabilitate finali volita est, quā subiectum, cuius est operatio, cum finis prius causabilitate sit volitus, quā quod est ad finem: **Dixi** quatenus finis est operantis; **Quia** comparando operationem præcisè sumptam ad operantem, ordinatur ad ipsum vt ad finem: **Nam**, vt ait S. D. in 3. cont. gent. c. 17. **Finis vltimus cuiuslibet facientis, in quantum est faciens, est ipsem**, vt ibidem explicat eruditus Ferrariensis, & ante eum Caietanus in 1. p. q. 44. a. 4. circare spons. ad 2. D. Thom. vbi nos dicit D. Th. quæ videtur opposita conciliauimus. **Tertiū** probatur idem; quia homo est volitus propter ordinem vniuersi, & ipsum vniuersum est volutum propter ordinem gratiæ & gloriæ vt propter finem; ergo etiam homo est volitus propter illum vt finem. **Prima** pars antecedētis probatur; quia homo pars est vniuersi; partes autem sunt volitæ propter bonum totius; **secunda** verò pars probatur; quia inter vniuersum & ordinem gratiæ & gloriæ est aequalis ordinatio, iuxta illud Apost. Rom. 13. **Quæ à Deo sunt, ordinata sunt**: at ordo gratiæ & gloriæ non est propter ordinem naturalem vniuersi; ergo & eodem modo de homine possumus argumentari; nam inter hominem & gloriam est aliquis ordo, sed gloria non ordinatur ad hominem vt ad vltimum finem in suo ordine, ergo è contra homo ordinatur ad gloriam: **Verum** quidem est, hominem non esse à Deo volutum sine gloria volita, & è contra; non tamē ex hoc fit consequētia, vt male deducit Vasquez, gloriam non esse volitam prius causabilitate finali quā homo, ita scilicet vt homo non sit volitus propter illum; sicut eodem actu desidero gloriam mihi, & me ipsum volo in ordine ad gloriam vt ad finem; & tamē per illum actum attingo gloriam prius, quam me quoniam actus ille cum sit virtutis Theologicae, specificatur à fine, & obiectum primò specificans actum attingitur prius ab illo, & ratione illius attinguntur alia.

Secun-

Secundum etiam dictum reprobant S. Th. Cai. & alij Thomistæ in 1. p. q. 23. docentes, Deum prius ratione eligere hominem ad gloriam, & hanc volitionem causare virtualiter voluntatem dandi illi merita: nam, ut ait Apost. ad Ephes. 1. *Elegit nos in ipso ante mundi constitutionem, ut essemus sancti & immaculati in conspectu eius in charitate.* Quibus verbis significatur electione ad gloriam priorem esse voluntate dandi merita, quibus acquirimus perfectionem sanctitatis, de qua re legendus est Aug. lib. 1. ad Simplic. q. 2. & lib. 6. Hippogn.

Tertium etiam dictum manifestè deficit; quoniam electio medijs, ut sic necessariò debet esse effectus alicuius intentionis efficacis illius finis ad quem eligitur; omnis enim ea finis intèctio est efficax, qua medium eligitur ad obtinerendum finem intentum; igitur si Petri vocatio fuit per auxilium de se efficax ad conuersiōnem, necessè est in Deo præcessisse volitionem conuersiōnis efficacem, ex qua prouenit auxilium efficax Petri collatum: Si autem vocatio & auxilium aliqui à Deo collatum non sit efficax ad conuersiōnem, adhuc necessè est, ut ex aliqua procedat efficaci voluntate, non quidem iustificandi, sed alterius finis: ut exempli gratia seruandi prouidentiam generalis ordinis supernaturalis, aut ostendendi stiam misericordiam &c. Ut explic. in 1. p. q. 22. a. 1.

Vltimum tandem dictum eiusdem expositoris C intentionis est vniuersaliter verum, nam eti causa sit propter suam operationem, non tamen est semper propter suum effectum: nam finis non est propter medium, quod est eius effectus, neque causa æquiuoca propter effectum ea imperfectiorem: non enim Angelus aut Coelum ab eo motum est propter Ranam aut Muscam; Verum est tamen dictum illud in causa naturali imperfectiore suo effectu; illam enim ordinat Deus & vult propter suum effectum; causam verò perfectiorem effectu vel & qualiter vult Deus propter suam operationem, vel propter ipsum causam operat, ut explicat Caet. in 1. p. quæst. 44. artic. 4 ad 2.

Quartù patet Capt. in dictis actibus ordinantis intentionis ordinem cum ordine executionis confusisse.

Quintù patet, quid veri falsiè contineant alij modi dicendi, scilicet Valentia, Molina & Suarez, qui silentiam illam medium iam ab omnibus verè sapientibus explosam loco scientiæ naturalis, aut etiam liberè commiscent, Asturicolis autem non longè distat à sententia nostra.

Alia ad hanc materiæ pertinentia, lege, si placet, apud Asturic. Vafq. & Aluar. Hæc enim nostra sufficiunt instituto.

CONTRA 1. concl. arg. Mol. Ordo ille diuinorum actuum respectu ordinis naturæ gratiæ & vniōnis hypoistica videtur aperte esse in fide periculofus; ergo. Antec. prob. Quia prius aut certè non posterius est Deum constituere, vt Christus, quatenus est homo, sit per Incarnationem, quam Christum esse prædestinatum ad tantam & tantam gloriam; ergo si ordo gratiæ & prædestinationis aliorum hominum antecederet in mète diuina ordinem Incarnationis, Christus non fuisset primus prædestinaturum, sed omnes alij prædestinati essent ante illum, atque adeò prædestinationis non fuisset in illo & per illum, hoc est ex meritis illius: at hoc pugnat cū Sacra Scriptura; ergo, probatur hæc minor; quoniam ad Ephes. 1. Paulus ait: *Elegit nos in ipso ante mundi constitutionem, ut essemus sancti, & immaculati in con-*

spetto eius in charitate, qui prædestinavit nos in adoptionem filiorum per Iesum Christum in ipsum. Nec solum (inquit) in Christo, & per Christum, id est ex meritis illius nos prædestinavit, sed etiam ad imaginem & similitudinem illius tanquam capitis atque exemplaris prædestinaturum, iuxta illud Rom. 8. *Quos præsuiuit, & prædestinavit conformes fieri imaginis filij sui, ut sit ipse primogenitus in multis fratribus.* Confir. quoniam ex æternitate prædestinati sumus in laudem & honorem Christi capitis nostri & per gratiam & merita illius: at hoc fieri non potuit nisi vel prius vel certe simul in causa constituatur; ergo ordo gratiæ & prædestinationis, & cognitionis futurorum contingit in eisdem ordinis præcedere non potuit in mente diuina ordinem & decretum vniōnis hypoisticae, cognitionem Christi venturi. *Reff.* Ordines naturæ & gratiæ duplíciter posse considerari: *Vno modo* absolute & ita præcedunt secundum executionem, & secundum ordinem cause materialis ordinem vniōnis hypoisticae: neq; ordo gratiæ sic sumptus à Christo, aut eius gratia vel prædestinatione dependet, nisi vt à fine: *altò modo* dicti ordines naturæ & gratiæ possunt considerari, vt reparati vel reparandi per Christum; & hoc modo priores sunt secundum ordinem intentionis Incarnationis Christi; posteriores autem secundum ordinem executionis, vel (in idem redit) ad vnum rationis signum pertinent, quod tamen in duo potest distingui, vt ante diximus. Ad argumentum igitur negatur antecedens, ad eius probationem negatur consequentia: nam si de ordine gratiæ primo modo sumptus sit sermo, gratia hominū præcedit in signo rationis secundum ordinem tantum cause materialis Christi prædestinationem & decretum Incarnationis; si verò de ordine gratiæ loquatur in secundo sensu, prior est secundum intentionem decreto Incarnationis, vel simul cum eis in eodem signo rationis in duo distinguibili modo superius explicito. Ut enim scitè Asturic. aduertit, nullum inconveniens est, vt id quod simpliciter est finis induat

D secundum aliquem modum rationem medijs respectu eius, quod absolute ordinatur ad ipsum vt ad finem: sic igitur in propōsito, licet Christus in statu glorioſo & simpliciter sit finis humanæ redēptionis, ac perinde Christi prædestinationis simpliciter & absolute sit prior gratia redēptionis, & aliorū hominū prædestinatione in genere causæ finalis, Christus tamen in statu humilitatis, & eius prædestinationis secundū talē statu rationem induit medijs respectu redēptionis humanæ.

Contra eandem conclusionem argumentatur Suarez, & alij quidam recentiores. *Primò.* Mors prædestinata ad ordinem naturæ spectat, & tamen præscientia illius mortis nō antecedit in Deo electionem talis hominis ad gratiæ & gloriam; ergo. Probatu antecedens; quia talis mors cum talibus circumstatijs est effectus prædestinationis. *Secundò* peccatum crucifigentium Christum pertinet ad ordinem naturæ, vt ait Caetanus; at nullus intelligit Deum antea præuidisse peccatum crucifigentium Christum; quām Christum ipsum prædestinaverit; ergo. *Tertib.* Peccatum Ad eum deordinatio à fine supernaturali; ergo nō potuit præscientia talis peccati præcedere voluntate seu præscientiam gratiæ. *Quartò.* Quamuis ordo naturæ supponatur ordini gratiæ per modum subiecti & fundamenti, non tamen quicquid pertinet ad ordinem naturæ connexionem aliquam habet cum ordine gratiæ, neque è contra; ergo nulla est ratiō.

Contra eandem conclusionem argumentatur Suarez, & alij quidam recentiores. *Primò.* Mors

demobicit.

Sharez.

2.

Caetanus.

3.

est ratio ob quam omnia, quæ pertinent ad ordinem naturæ, dicantur priora in cognitione, quæam ea quæ pertinent ad ordinem gratiæ. Probatur consequentia: quia seclusa connexione & dependentia ipsarum rerum inter se, nullum est fundamentum huius ordinis. Et idem est de ordine naturæ & gratiæ respectu vnionis hypostaticæ. *Quintus* confundit Caietanus ordinem executionis cum ordine intentionis, qui sunt valde diuersi, & quod est prius in uno, potest esse posteriorius in altero; ergo licet in executione natura supponatur gratiæ, tamen in intentione non est necesse; ergo non est necesse ante electionem ad gloriam supponi præscientiam homini prædestinati, vt iam producti in esse naturæ: sicut in Christi humanitate non necesse est intelligere illam fuisse ante præuisam vt existentem in esse naturæ, quæam prædestinatam ad vnionem hypostaticam, sed potius è contrariò, & similiter electione ad gloriam prior est per modum intentionis, merita vero sunt executione priora. *Sextus*: licet respectu scientiæ simplicis intelligentiæ, quæ omnino necessaria est, natura supponatur gratiæ latem respectu eiusdem, quia est subiectum eius; tamen respectu liberæ voluntatis & respectu scientiæ futurorum hoc non est necessarium; ergo. Probatur antecedens; *Quia* potuit Deus, priusquam rem aliquam naturalem futuram esse præscire, liberæ velle gratiam & gloriæ producere, & propterea velle creare res secundum esse naturale, vt in eo possit fundari esse gratiæ & gloriæ, quod Deus per se primò voluit ordinem intentionis: vel certè, quamvis Deus non vell gratiam & gloriæ, nisi volendo simul personas gratiæ & gloriæ capaces; & idèo simul videatur velle ordinem naturæ propter ordinem gratiæ & gloriæ: non est tamen necesse, vt in aliquo signo intelligatur velle naturam per se & absolute priusquam velit illam in ordine ad gratiam & gloriæ obtinendam, sed simul vult illa propter hunc finem; Et licet in genere causæ materialis possit dici natura prior gratia, tamen in genere causa finalis gratia & gloriæ, est simpliciter prior; Et idèo non oportet, vt ante voluntatem dädi gratiam & gloriæ supponatur præscientia rei secundum esse naturæ loquendo de scientia visionis, quæam supponit voluntatem. *Resps.* Has omnes obiectiones ex vna eademque radice pullulare, nimirū ex imperfæcta vel potius falsa intelligentia doctrinæ Caietani, cuius explicatio supra posita non solum hæc, quæ modo retulimus ex Suarezio, sed etiam alia quædam similia recentiorum diluit argumenta: Sed operæpremit erit singulorum solutiones breuiter indicare. *Ad primum* Itaque dico mortem secundum se, & vt ad ordinem naturæ pertinet, esse priorem in genere causæ materialis prædestinatione; & ideo præscientiam mortis Petri sic sumptæ esse priorem secundum signum rationis eius electione & prædestinatione, quamvis in genere causæ finalis sit electione posterior. *Ad secundum* dico peccatum crucifigentium Christum, quatenus formaliter ad ordinem naturæ & gratiæ pertinet, esse præuisum à Deo ante Christi prædestinationem in genere cause materialis, quamvis vt contra & circa personam Christi commissum præsupponat Incarnationis mysterium: sed hæc consideratio materialis est, & accidentalis respectu illius peccati per se & formaliter sumpti, & vt Christi redēptione tollendi, vt supra diximus. *Ad tertium* dico peccatum Adæ, vt est contra ordinem naturæ, esse priorem præscientia gratiæ. *Ad quartum* respon-

A detur: Quicquid pertinet ad ordinem naturæ vt sic, esse prius eo quod pertinet ad ordinem gratiæ vt sic, quamvis materialiter & per accidens dicti ordines sint permisti, & quia quod singulis per se & formaliter cōuenit. de illis verè & simpliciter dicitur; ideo verè & absolute dicimus, omnia & singula peccata esse priora in præscientia

Dei ijs omnibus & singulis, quæam pertinent ad ordinem gratiæ, & illis quæ ad vnionem attinet hypostaticam. *Ad quintum* negatur antecedens, vt patet ex supra notatis de mente Cai. Ad id autè, quod ait de Christi humanitate & de gratia & gloria animæ illius, dico Christi humanitatem prius fuisse præuisam scientia approbationis, vt materiam Incarnationis Diuini Verbi: deinde

B prius etiam in genere causæ materialis esse visam in esse naturæ, quæam vt vnitam & existentem existentia Verbi: sicut in rebus naturalibus à Deo creatis prius in genere causæ materialis præuisiuit à Deo materia secundum suum esse materiale, priusquam vt existens existentia formæ, secundum quam existentiam materia posterior est forma in genere causæ formalis, & posterior ea præuidetur. Quamvis enim materia videri non possit à Deo scientia visionis nisi sit existens & vt existens sit posterior forma, dicitur tamen prius quæam forma à Deo videri, quatenus secundum genus sua causalitatis in actu exercito, vt prior forma concurrit ad compositi, constitutionem: sic igitur humanitas Christi, quamvis vt existens sit vnione posterior quasi in genere causæ formalis: Quatenus tamen in Incarnationis mysterio materialem exercet causalitatem personam Christi compositam constituendo, vnione præcedit & ante eam intelligitur à Deo præuisa: gratia verò & gloria animæ Christi, cum respectu vnionis sit medium congruentia, vt ait S. D. in 3. disp. 2. q. 2. a. 2. intelligitur secundum genus causæ materialis seu dispositiua prior ipsa vnione; quamvis ex ipsa vnione veluti ex principio quodammodo formalis causetur, & secundum hoc genus causæ sit ea posterior, sicut patet de vltimis dispositionibus ad formam ignis, quæ formam ignis præcedunt in genere causæ materialis; cum tamen ad eam consequantur vt ex principio formalis, & ea sint posteriores in genere causæ formalis. De qua re videndum est S. D. loco notato; non enim ea doctrina discordat ab illa, quam idem S. Doct. tradit *infra* q. 6. a. vtr. sed eadem omnino, vt patet vtriusque loci dicta cōferenti; sed de hoc *infra*. *Ad sextum* dico, per illud confirmari nostram primam & secundam conclusionem; quia secundum ordinem executionis, qui secundum genus & ordinem causæ materialis & efficientis attenditur, præcedit in Dei voluntate & præscientia approbationis & visionis ordo naturæ ordinem gratiæ & gloriæ; quamvis secundum ordinem intentionis, qui secundum genus causæ finalis attenditur, hi sunt priores in voluntate & scientia approbationis, ille vero posterior.

C

D

E

Et ex his ruunt etiam argumenta Asturic. in dicta q. 6. pagina 665. & Valq. disp. 10. c. 1. Zumel. in dicta disp. 4. & Radæ in allegato a. 3. & Alber. pag. 721 Vbi scito quod quamvis ordinatio naturæ gratiæ gloriæ & vnionis hypostaticæ ex diuina pendeat voluntate; hi tamen ordines in sua natura sic à Deo sunt instituti, vt vltimus supponat medium, & medius supponat primum; & ideo in Dei præscientia voluntatis eius decreatum consequente primò secundum ordinem causæ materialis & executionis præuidetur ordo naturæ;

naturæ; deinde ordo gratiæ & gloriæ & tandem ordo vniōnis hypostaticæ.

Vasq. obie. **C**ONTRA 2: concl. arg. Vasq. in fine dicti c. 1. intendens probare, Christi Incarnationem non fuisse priorem in genere causa finalis redēptionē nostrā *Primo*: *Quia* Incarnatio relata ad redēptionē non potuit habere rationē finis cuius gratia; ergo non potuit in genere causa finalis prius prædefiniri aut amari: & licet aliquo modo habuerit rationē finis cui, tamen id non satis est ut dicamus prius fuisse prædefinitam aut amatam. *Resp.* falsum esse antec. Christus enim sub statu humilitatis consideratus, quatenus scilicet carnem habuit passibilē & mortalem & formam serui referentem, rationē habuit medijs respectu nostrā redēptionis; at in statu glorioſo contemplatus, quatenus scilicet Deus axaltauit illum, & donauit illi nomen, quod est super omne nomen, &c. rationē habet finis respectu nostrā reparationis & exaltationis; vc aperte significat Concilium Trid. *sess. 6. c. 7.* dicens, finalē nostrā iustificationis causam esse gloriam Dei & Christi, id est Christum glorificatum & exaltatum. Et quia status exaltationis & gloriæ Christo proprius est ac veluti connaturalis: status autem humilitatis & passibilitatis ex diuina tantum illi conuenit dispensatione, ut nostra scilicet redēptionis effectum congruē posset operari; ideo simpliciter afferendum est Incarnationem finem esse redēptionis humanæ, medijs verò rationē habere tantum secundum quid; ut eleganter explicat Asturic. in 12. *allegata q. 6. pag. 633.* sicut autem ex Deo & eius gloria vnuſ constitutur integer finis, cuius gratia facta est Incarnatio, ita ex Christo & eius gloria vnuſ integratur finis gratia cuius facta est iustificatio & redēptionis nostra: quod sanè sufficit ut Christus & eius Incarnationē secundum ordinem intentionis prior dici verè poslit nostra redēptione.

Obiectio 2. **S**ecundū. Si prius in genere causa finalis Incarnatio à Deo prædefinita fuisse, sine dubio prædefinita quoque esset prius prioritate consequiæ, ita ut sine redēptione, quæ esset posterior in eo genere causa, nihilominus fuisse; at consequens est falsum; igitur & antecedens: Conseq. verò prob. quoniam ut dicamus Incarnationē sine redēptione futuram non fuisse, oportet Incarnationē aliquo modo secundum se connexionē esse redēptioni: at si Christi Incarnatio prædefinita fuit prius in genere causa finalis, nullam habuit omnino connexionē cum redēptione; ergo: Probatur minor: Nam ut id quod est prius in genere causa finalis, sit simul subſtendi consequentia cū aliquo medio; ita ut medio sublatum tollatur finis, hoc est, si non sit futurum medium, ex vi eiusdem prædefinitionis non sit futurus finis; oportet medium vnicum esse, aut saltem necessarium ad finis consecutionem: at redēptionis generis humani non est vnicum & necessarium medium ad Incarnationē; ergo, hoc ipso (inquit) quod ex sententia aduersariorū Incarnatio fuit prædefinita per modum finis ante redēptionē, sequitur fuisse quoq; non solū prius ipsa redēptione prædefinita in genere causa finalis, sed etiā subſtēdi consequētia. Major probatur: quia sic medium virtute prædefinitur in ipso fine; ac proinde prædefinita finis alligata est prædefinitioni medijs, ut si medium non sit futurum, non sit futurus finis, & qui cœſtat ab electione talis medijs, necessariō etiam cœſſat ab intentione finis; Minor verò probatur; quia Incarnatio secundum se, id est

A non in carne passibili, immo etiam in carne passibili recte posset esse sine peccato. *Resp.* fal am *sol.* est conditionalē assumptionē pro maiori siue sequelam majoris. Ad probationē negatur major ut iacet; nimur loquendo de connexionē secundum se: satis enim est si connexionē habeat ex libero & infallibili diuinā voluntatis decreto: & in hoc sensu negatur minor: ad cuius probationē dico redēptionē à peccato esse vnicum medium, non ex sui natura sed ex libero diuinā voluntatis decreto respectu Incarnationis; non tamen necessarium nisi ex suppositione decreti iam facti: Neque est necesse ut tale medium virtute prædefiniatur in ipso fine, sed satis est, si agens pro sua voluntate non velit finem absq; connexionē cū tali medio, siue potius cum tali materia à qua, ut ita volitus dependet modo superius explicato.

Tertio, probat dicta Caiet. secum non constare: quia si prius fuit præuisum peccatum Ad, immo peccata omnia, quā prædestinaretur Christus, sequitur etiam redēptionē nostrā voluntam fuisse à Deo simplici voluntate, antequā prædestinarerur Christus; ac proinde Christum non fuisse prædestinatum prius in genere causa finalis, quā esset volita nostra redēptionis, sed potius est contra, quod negat Caiet. Conseq. probatur: *Quia* iam erat præuisa occasio redēptionis; ergo. *Respondeatur* nullam esse Conseq. ad *sol.* probationē, negatur illatio: quia redēptionis occasio non fuit præuisa prius, nisi in genere causæ materialis.

*C*ONTRA easdem duas Concl. argumentatur *Aſtūrīcīſiſ.* *Aſtūrīcīſiſ.* Inter tres illos diuinā communicatio- *cont. 1. cōſ. 2.* nis ordines non reperitur formalis habitudo & ordinatio, sed implicita tantum & virtualis neque necessaria depēdētia vnius ordinis ab alio in ordine ad finem per se primō intētū à Deo, scilicet manifestationem bonitatis diuinæ; ergo manifestabiliter asserit quod in illo primo decreto, quod fuit immediatum cognitioni speculatiū, quia Deus nouit tres hos communicationis modos inter se independentes, & quod quilibet eorum per se appetibilis est, absque alterius adiutorio & confortio nulla facta fuit cōparatio, & relatio vnius ordinis ad alium, secundū habitudinem medijs ad finem, sed per modum vnius integrā & totalis communicationis decreuit Deus seipsum triplici illo modo communicare. *Respond.* primō, nullam esse consequē- *sol.* tiā; quia licet quilibet ex dictis modis potuerit à Deo immediatē acceptari in ordine ad finem principalem, qui est manifestatio diuinæ bonitatis; Deus tamē iudicio sapientiæ suæ & beneplacito suę voluntatis tres illos ordines non immediatē, sed cum ordine vnius ad alterum, tanquam ad finem acceptauit modo superiorius explicato. *Secundō dico*, ordinem gratiæ & vniōnis hypostaticæ necessariō dependere ab ordine naturæ, tanquam à materia necessariō præsupposita; adēd ut neuter illorum sine hoc possit existere; quamvis hic ad sui existentiam illis non indigat.

*C*ONTRA tertiam concl. produci potest hoc *obiect. cont.* arg. Prioritas causæ materialis sufficit ad veri- *3. conc.* tatem huius propositionis; peccatum præuisum fuit ante prædefinitionem; ergo prioritas causa finalis sufficiet ad veritatem huius propositionis absolutē prolatæ, videlicet: Christus prædestinatus est ante præscientiam peccati. *Respond.* nullam esse consequētiam; quia licet prædestinatio Christi fuerit prior simpliciter in genere causa finalis, peccatum tamē ut excludendum

Naz. in D. Thom. 3. Partem.

L **præ-**

præuisum fuit per modum materiae circa quam, A classes. Prima ex diuinis scripturis Secunda ex Patribus. Tertia ex ratione sive ex principijs Theologicis propriè vel ministerialiter; Quæ omnia argumentorum genera latè referuntur, ac soluunt Val. *puncto 7.* Asturic. *in alleg. q. 6. pag. 639.* & seq. Valsq. *disput. 10. c. 2.* Albert. *pag. 716.* & alij. Antiquiores vero solas ferent producunt & soluunt Scoti rationes ut *Capr. in 3. diff. 7. q. vniuersa. Caiet. & Med. super hoc a. Et Ferrar. in 4. con. gen. cap. 55. longe post medium.* Nos hinc duntaxat argumenta proferebimus, quorum responsiones habent difficultates à recentioribus excitatæ; quibus tamen diluendis antiquæ responsiones & iacta superius fundamenta sufficent.

Contra eandem concl. argum. Mol. Primò: quia per ordinem gratiae & diuinæ prædestinationis impediuntur multa peccata; ergo ante ordinem gratiae constitutum non præcognoscit Deus, quæ peccata sint futura. Secundo: quia præuisum peccati originalis supponit præuisum iustitiae originalis & gratiae Adamo & posteris collatae. Tertiò: quia peccata Adami & posteriorum non prius præuisa sunt futura absolute, quam permittere ea decerneret; sed ea non aliter permittere constituit, quam ex aeternitate statueret nos conferre maiora auxilia gratiae, quam re ipsa conferat; ergo non prius ex aeternitate confinxit, quæ peccata essent absolute futura, quam ordinem gratiae ex eadem aeternitate constitueret.

Respond. hæc argumenta vñica diluunt responsione probant enim ante constitutum ordinem gratiae non fuisse à Deo præuisa peccata, quatenus opponuntur ordini gratiae; nos autem dicimus ea fuisse præuisa, quatenus opponuntur, ut priuaciones ordini naturæ, & sic ad ipsum pertinent. Alia eiusdem authoris argumenta faciliora, quorum solutio patet ex dictis, omitimus.

Obi. contra eandem concl. argum. Rada cum Scotto. Primò. Christus est primo volitus & amatus inter omnia entia creata tanquam carum proximus finis; ergo cius Incarnationis fuit prius volita & amata, quam omnia entia in esse naturæ & gratiae; ergo volita fuit ante peccati præuisum. Probatur hæc secunda consequentia: Quia prius fuit volitus Adam & præuisus, quam cius peccatum & Christus fuit volitus & amatus, priusquam Adamus: quod autem est prius priore est prius posteriore; sed Christus est prædestinatus, priusquam volitus Adam in esse naturæ, & prius fuit volitus Adam & vñis in eodem esse quam præuisum eius peccatum; ergo prius fuit volita Incarnationis Christi, quam præuisum peccatum originale. Respond. hoc argum. probari Incarnationem Christi prius fuisse volitam in genere cause finalis & secundum ordinem intentionis, quam sit volita permisso peccati, & quam sit præuisum peccatum; secundum tamen ordinem executionis prius fuit volita permisso peccati, & præuisum peccatum, quam volita sit Incarnationis Verbi. *Secundo dico* Christi Incarnationem fuisse quidem prius volitam prioritate finis & intentionis, non tamen sine ordine ad remedium peccati. *Tertiò dico*, eandem Incarnationem fuisse volibiliem etiam sine ordine ad remedium peccati, nec tamen ideo fuisse sine tali ordine volitam.

Obiect. 2. Secundo: Incarnationis Verbi non est volita occasione peccati, sed propter se ipsam seu quia est apitissimum opus ad communicandum & manifestandum diuinam bonitatem; ergo prius fuit volita, quam peccatum præuisum, quod occidentaliter fuit inductum. *Resp.* falsum esse antecedentia, volita enim à Deo fuit Incarnationis non propter se ipsam præcisè, sed in remedio peccati, & ideo non nisi ex occasione peccati.

Alia eiusdem authoris argumenta facile soluntur ex dictis.

Contra quintam conclusionem sunt argumenta Suar. quæ refert & soluit Valsq. *diff. 10. c. 7. & 8.* *Contra sextam concl. tres militant argum.*

quilibet eorum moueat diuinam voluntatem; ergò credendum est, D̄um qui voluit Incarnationem propter omnes illos fines, voluisse illam propter illos iuxta naturam illorum, scilicet ut propter fines totales. Secundò idem probatur; nam

Secunda probatio.

D. Th. 2. 2. q. 2. a. 7. ait, Adam ante peccatum cognouisse Incarnationem Christi, ut ordinabatur ad consumationem gloriae; si autem hic finis de se non esset sufficiens, & totalis finis Incarnationis, cum sit homini naturale, cognito effectu non quiescere, donec cognoscat causam, non potuisset animus Adæ cognita Incarnatione non quiescere, donec causam eius totalem cognouisset, quæ secundum D. Th. est solum peccati remedium, atque ita sui peccati præscientiam habuisset, quod negat Aug. lib. 11. de Genes. ad lit. c. 18. vel remanceret semper inquietus quod illius status perfectioni minimè congruit. Et cōfirmatur: quoniam Aug. in lib. de Spiritu, & Anima, c. 9. Et in Manuali, c. 16. & Ansel. in Epist. ad Hebr. c. 2. & Bernar. in serm. 1. aduentus, & serm. 17. in Cantic. docent, Verbum fuisse Incarnatum, ut homo secundum animam & corpus satiaretur & beatificaretur, & Cyrill. lib. 5. Thesauri, cap. 8. in fine ait, Verbum carnem factum, fuisse ut nos sanctificaret, & si forte peccaremus in ipso renouaremur: quibus verbis significat remedium peccati non fuisse solum finem Incarnationis, sed etiam finem illius fuisse nostram sanctificationem ante peccatum. *Reff.* decretum Incarnationis dupliciter posse considerari: *Vno modo* secundum se & quatenus potest à Deo elici seu formari, & ita certum est, illud nullam habere necessariam connexionem, cum peccato tollendo siue cum remedio peccati; quia potuit Deus pro sua libertate velle, ac decernere mysterium Incarnationis absque ordine ad peccati remediu: *Alio modo* cōsiderari potest decretū Incarnationis, prout à Deo fit siue ut iam à Deo factum est ex omnibus illis motiuis & occasionibus, quas Deus per diuinas scripturas Ecclesiæ reuelauit, & ita cum remedio peccati connexionem habet necessariam ex hypotesi determinationis diuinæ voluntatis volentis Incarnationem, tantum ex occasione peccati, & propter redemptiōnem humanæ naturæ: licet enim eandem Incarnationem Deus voluerit propter suam potentiam & bonitatem manifestandam, tanquam propter finem principalem: hæc tamen non fuit sola neque adæquata & totalis causa motiua diuinæ voluntatis, sed partialis & inadæquata. *Ad arg. igitur in forma ref.* si in antec. sermo sit de decreto Incarnationis primo modo sumpto, negatur consequentia; quia potest Deus pro sua voluntate decretum Incarnationis elicere cum tali connexione, nec velle Incarnationem, nisi sit etiam in peccati remedium: Si verò in antecedente sumatur Incarnationis decretum secundò modo, dico falsum esse antecedens, loquendo de connexione necessaria ex hypotesi determinationis diuinæ voluntatis. Ad prob. dico, eam procedere de necessitate absoluta, & de connexione decreti Primo modo sumpti, non autem secundo modo considerati. Vel breuius dicas, nullam esse consequentiam argumenti; quoniam ad hoc ut Incarnatio non fiat nisi existente peccato, non requiritur necessitas absolute connexionis decreti cum remedio peccati, sed sufficit liberè volitam esse à Deo talem connexionem, qua volitione posita, iam habet illa connexionem necessitatem suppositionis.

conf.

Sol.

Ad conf. Ad confir. negatur antecedens iam enim

A ostendimus conclusionem, scilicet Incarnationem aut eius volitionem plures non habere fines totales: *ad primam probationem respondet* Sanctus D. hic ad primum omnes illos fines propter remedium peccati fuisse volitos: Nam et si absque illo propter suam bonitatem essent volibiles; Deus tamen illos pro sua libertate non voluit, nisi in ordine ad peccati nostri remedium ex perfecta iustitia, ut ad finem cui: Quia tale remedium non potuit adhiberi sine Incarnatione, ut ostendimus *articulo secundo*: Incarnatione vero includit omnia bona in argumento enumerata: Quāvis igitur singula illa bona sufficerent, ut Deus ratione eorum velle posset vniōnem Verbi cum humanitate; Deus tamen ex

B amore quo nos liberè diligebat, voluit ea bona tantum ut coniuncta peccati nostri remedio, & ad illud ordinata, ut ad finem cui, quem volendo voluit etiam ea bona. Quemadmodum enim Christus sua omnia miracula ad hominum utilitatem destinauit, excepta illa solemnis infantium acclamatione: *O Anna filio David, benedictus qui venit in nomine Domini*, ut ait Chrysostomus: Cum tamen posset optimè Christus alij miraculis circa res alias suam declarare Divinitatem, sic in re propofita fines omnes prædictos, quorum singuli poterant per Incarnationem intendi tanquam totales & sufficientes Deus ex amore hominum ordinauit ad peccati remedium, ut ad finem cui, & nullum illorum voluit prius subsistendi consequentia quām peccati remedium; quia nullum illorum voluit sine tali remedio: *Ad secundam probationem* eodem modo respondet finem illum habere sufficiētē bonitatem, ut esse possit causa totalis, qui tamen de facto non fuit volitus ut totalis; quia non sine remedio peccati: quod sufficit ut animus Adæ quiesceret: non enim Propheta semper cognoscit omnes fines & causas totales etiam particularum rerum reuelatarum; Nam ut patet Genes. 37. Deus exaltationem Ioseph reuelauit, cui tamen causas efficientes & finales minimè reuelauit; dependebat enim à fratribus venditione, ab accusatione Dominae, à somnijs Pharaonis, & ordinabatur ad paternæ domus suffientiam & fidei prædicationem in Aegypto; quorū tamen nullam Ioseph diuina reuelatione cognovit. *Ad confir. dico* sanctos illos Patres loqui de homine redempto per Christum, & affirmare Christum venisse ut hominem, quæ redemerat in corpore & anima satiarat; hoc autem supponit illum venisse in peccati remedium: Cyrus autem solum intendit gratiam per Christum collatam esse copiosam ad renouandos nos, quantumvis pluries per præuaricationem excidamus ab illa.

Ad conf. *Secundo.* Ut plura simul argumenta Scotti Radæ & aliorum complectamur, sit argumentum. Ex Conclusione sequuntur sex magna inconuenientia; igitur non est tenenda. Antecedens probatur; Nam primum inconveniens est animam Christi gaudere de peccato Adæ, cum illius occasione fuerit prædestinata. Consequens est absurdum; ergo. Consequentia probatur: quoniam Anselmus libro primo *Cur Deus homo*, capitulo decimo octavo, ait: Homines non beatificari solum propter implendas ruinas Angelorum: quia aliæ animæ beatae gauderent de eorum ruina, cuius occasione ipsæ beatificarentur; ergo idem posset contingere animæ Christi, si fuisse prædestinata occasione peccati Adæ.

Secundum est; quia sequeretur animam

L 2 Chri-

Christi gratias nobis agere debere, eo quod A propter nos ad beatitudinem absque meritis es-
set producta & vnta Deo, & nos essemus ea pre-
stantiores ac priores in intentione diuina: Con-
sequens autem hoc non est admittendum; ergo.
Sequela probatur: Quia *Cyrillus lib. quinto The-
sauri, capitulo 3. contra quosdam hereticos alle-
rentes, Verbum diuinum fuisse a Deo produ-
ctum, vt ipsum produceret creaturas, infert ex
illa opinione sequi prædicta inconuenientia;* quia tunc (inquit) filius esset productus pro-
pter creaturas, ac proinde deberet illis gratias agere, quod propter eas esset productus, & tunc es-
sint creature prius a Deo volita & filio præ-
stantiores; quia finis propter quem est prior &
præstantior: at idem fieri argumentum, si Verbi
Incarnationis propter nos, id est in peccati nostri
remedium est a Deo volita; ergo. *Tertium est;*
quoniam ex conclusione sequitur Adam & ce-
teros homines prius, quam Christus, fuisse præ-
destinatos: Consequens autem falsum est: quia
prædestinationis Christi causa est & exemplar nostra
prædestinationis, vt ait Augustinus; ergo:
Probatur consequentia; quia si Christus est præ-
destinatus in peccati nostri remedium, ante
Christi prædestinationem supponeretur in Deo
voluntas efficax & absoluta liberandi nos a pec-
cato; at hoc pertinet ad effectus nostræ præ-
destinationis, per quam nobis omnia beneficia
præparantur, per quæ nobis a Deo paratam con-
sequimur beatitudinem. *Quartum est ex Irenæo
libro 7. capitulo 33. quoniam ex conclusione con-
sequens fieret, Deum ex amore minoris boni,
scilicet nostri remedij, maius bonum amasse
scilicet Incarnationem filij, cum eam voluerit
vt nos a peccatis absoluere, alias eam minimè
voliturus: Consequens autem repugnat recto a-
moris ordini; secundum quem minora bona
propter maiora diliguntur. Quintum est: quo-
niam alias Incarnatio Christi non esset per se
intenta ex primaria intentione Dei, sed per
accidens & occasionaliter ex secundaria intentione
Dei; ac consequens non est afferendum;
ergo: sequela probatur dupliciter. Primo; quia
testé *Damaf. lib. 7. de Fide, capitulo 29.* proposi-
tum corripondi aliquem non est de prima in-
tentione Dei; quia supponit peccatum quod o-
ritur ex nobis, & Deus non ex se sed propter
peccatum ortum ex nobis vult nos corripare vt
poniteamus; & ideo *Cyrill. lib. 3. ad Reginas c.*
de eo quod Christus est sanctificatus, dixit; Deum ex
prima intentione non fecisse medicinam, scilicet
corporalem vel spiritualem; quia infirmitas,
quæ supponitur ad medicinam, est ex virtu
Diaboli: at similiter si Deus solum propter peccati
remedium voluit Incarnationem; non cam
ex se ipso voluit, sed supponit ex nobis occasio-
ne peccati; ergo. Secundo probatur eadem con-
sequentia; quia si Deus ex se & ex prima intentione
vellet Incarnationem in remedium peccati,
non tantum vellet permissionem peccati, sed
etiam ex se ipso vellet ipsum peccatum, vt ma-
teriam tollendam per Incarnationem; nam qui
ex se vult aliquid, necessariò etiam ex se vult ea,
que per se sunt necessaria ad obiectum volitum
asseendum; sed ad remedium peccati præteriti
per se est necessarium præcessisse peccatum;
ergo. Minor verò principals probatur Primo:
quia Incarnatio est supremum bonum inter
omnia creatura; ergo debet esse intentum a Deo
propter se. Secundo probatur ex *Ruperto:*
quia alias peccatum Adæ esset necessarium ad
supremum bonum vniuersi, scilicet Incarna-*

tionem, quod non est dicendum. Et confir-
matur ac declaratur hoc; quia S. Doct. in 1. p.
quest. 89. art. 1. probat, in statu innocentiae fu-
isse futuram hominum generationem, alioquin
(inquit) ad hoc bonum, quod est hominum
multiplicatio, peccatum fuisse necessarium,
quod est absurdum; ergo absurdius est afferere
peccatum Adæ fuisse necessarium, vt in mun-
do esset maius bonum, quod est Incarna-
tio.

Sextum inconueniens est; quia tunc ex par-
te nostra daretur causa reprobationis sufficiens,
cuius oppositum docet Apost. *Rom. 9.* dicens:
*Antequam quicquam boni, vel mali egissent, &c.
dilectum est ex vocante, Jacob dilexi, Esau autem o-
dio habui.* Sequela probatur: quia peccatum est
sufficiens causa reprobationis; at secundum pri-
mam conclusionem peccatum, est præsumum
ante nostram prædestinationem vel reprobationem,
cum sit præsumum ante prædestinationem Christi,
qua prior est & causa nostræ prædestinationis,
ac proinde prior est nostra reprobatione.

Reffond. falsum esse antecedens: Ad probatio-
ne primi inconuenientis respondet nullæ esse co-
sequentiam; quia deberet anima Christi, non
de peccato sed de misericordia Dei gaudere;

C quia ex peccato veluti ex occasione voluit Incar-
nationem: Ad probationem consequentie ne-
gatur etiam consequentia; quia non est simile:
Nam Ansel. aduersus eos argumentatur qui di-
cebant Deum homines & Angelos in numero
determinato prædestinasse; ita vt ille numerus
deficientibus Angelis deberet impleri ex homi-
nibus & non alio modo, adeò vt ex vi talis præ-
destinationis deficientibus Angelis finè nouo
Dei beneficio eligerentur homines; quam op-
tionem arguit Ansel. quia tunc (inquit) homi-
nes de ruina gauderent Angelorum, non vt
erat peccatum sed vt erat occasio, vt finè nouo
beneficio beatificarentur: at in proposito no-
stro non ita contingit; quia posito peccato non
sequitur prædestinationis animæ Christi & Incar-
nationis absque nouo Dei beneficio; & ideo non
debet anima Christi de peccato hominis, sed
de misericordia Dei gaudere, qua ex illo occa-
sionem accepit volendi Incarnationem. Secun-
dò dico Anselmum disputare aduersores
homines per se primò fuisse creatos ad sup-
plendum Angelorum ruinas, quod si verum es-
set (inquit Ansel.) non minus esset hominibus

D gaudendum de lapsu Angelorum, quam de sua
electione ad beatitudinem: & tandem proposi-
tam dubitationem resoluens ait; non posse neq;
debere homines de Angelorum ruina gaudere;
quia scire minimè posunt, an ad supplendum
Angelorum ruinas, vel ad complendum numeri
electorum fuerint a Deo prædestinati; sed

E cum, vt ante diximus, lapsus vnius, puta Adæ
non sit vera & sufficiens causa prædestinationis
alterius, puta Christi; sed misericordia Dei: fal-
sam esse patet illam consequentiam: si post præ-
sumum peccatum prædestinatus est Christus in
eius remedium potuit de hominis lapsu gau-
dere: ex illo enim antecedente tantum sequitur
potuisse, ac debuisse Christum secundum huma-
nitatem de misericordia Dei gaudere. *Ad*
secundi inconuenientis probationem nego con-
sequentiam; ad cuius probationem dico Cy-
rillum loqui aduersus hereticos affirmantes
Verbum fuisse productum, vt instrumentum ordi-
natū ad productionē Creaturarū, vt ad finē prin-
cipalem

cipalem propter se amatum, & ita bene procedit A argumentum Cyrilli: Nos autem nihil tale docemus sed asserimus Christum esse finem principalem propter se amatum. *Ad tertij inconvenientis* probationem negatur illatio; ad cuius probationem dico, prædestinationem Christi in genere causæ materialis & finis cui, supponere voluntatem nostræ redemptionis, & tamen ipsam esse simpliciter priorem nostra, cum sit prior in genere causæ finalis propter se amata; immo vero licet nostra prædestination & redemptio fuerit prior in genere cause materialis & finis cui, non tamen adhuc in tali genere volitio redemptionis, & nostra prædestination intelligitur esse completa sed inchoata; quia tunc non intelligebatur Christus, per quem decreuit dare nobis Deus vniuersa ad beatitudinem necessaria. *Ad quarti inconvenientis* probationem dico, nullam esse consequentiam, quia diligere aliquid propter finem cui, non est amare illud minus quam finem cui, non enim minus amamus Regem quam rusticum; cum tamen Regem diligamus propter rusticum vt finem cui. Incarnatio autem, vt ante diximus, volita est propter hominem vt finem cui. Secundò dico, referri nonnunquam maius bonum ad minus bonum vt medium ad finem, quando minus bonum non propter se & principaliter appetitur, sed propter bonum altius ac eminentius utrumque bono, ita vt id quod est maius bonum, sit finis tantum proximus & immediatus, non autem ultimus & principalis, & tunc maius illud bonum quod ordinatur ad minus, non amatur ex amore minoris boni, ad quod vt ad finem proximum ordinatur, sed ex amore alterius maioris boni ad quod tam maius quam minus bonum, vt ad ultimum finem ordinatur, exempli gratia: Dux exercitus propter parvum ac vilis oppidi expugnationem totum exercitum necis periculo prudenter exponit volens eius acquisitione proximæ Ciuitatis aut etiam totius Regni saluti consulere. Et mercatores multis periculis vitam exponunt propter comparandas diuitias, quas ad eiusdem vita conservationem & splendorem vt finem dirigunt ab eis intentum. Sic igitur in proposito Deus, Christum vt hominem secundum statum humilitatis ad humani generis redemtionem vt ad finem proximum ordinavit, volens hanc ipsam humani generis redemtionem in Christi gloriam & diuinæ bonitatis manifestationem, vt finem principaliter intentum ordinari: quomodo etiam Angelos hominibus naturæ dignitate superiores Deus in eorum obsequia destinavit; nam, vt ait Apost. ad Hebr. 1. *Omnes sunt administratores spiritus in ministerium missi propter eos, qui hereditatem capiunt salutis,* cuius tamen ministerij finis præcipuus est diuinæ maiestatis gloria & exaltatio, qua per Angelorum officia ex hominum salute resultat. Deus igitur Incarnationis mysterium amavit non ex hominis amore simpliciter loquendo, sed ex amore gloriae Christi & manifestationis sue bonitatis, sicut etiam non ex hominum amore sed ex amore gloriae & manifestationis sue bonitatis Christi amavit. *Ad quinti inconvenientis* probationem negatur consequentia: quoniam aliud est aliquid esse volitum per accidens & præter intentionem; aliquid vero non esse per se primò intentum sed ex occasione alicuius præsuppositi: Incarnatio non fuit volita per accidens sed in genere cause finalis propter se amata, quæ est finis gratia cuius cadit sub intentione Dei primaria, sed in genere causæ materialis & finis cui non fuit intenta per se primò sed supposita

B occasione peccati: Neque absurdum est, Deum hoc tantum modo Incarnationem voluisse; quia est Incarnatio redemptoris, quæ vt sic non potest esse volita nisi ex suppositione peccati; Nec eadem est ratio de penitentia; quoniam hæc in omni genere cause & ex sui natura supponit peccatum; atque ideo non potest in aliquo genere causæ prius intendi; mysterium autem Incarnationis etiam in carne passibili non præsupponit ex sua ratione peccatum; nam absque illo fieri potuisse; & ideo in genere causa finalis potuit illud Deus prius intendere quam peccati remedium: non tamen prius subsistendi consequentia fuit intentum; quia non fuit à Deo volitum nisi cum ordine ad hominis redemtionem. Ad primam minoris probationem dico, ex Incarnationis perfectione suprema deduci eam esse volibilem sine eo, quod illi non est necessariò connexum, & eam de facto volitam esse propter se in genere causa finalis principalis, non autem eam de facto volitam esse sine connexione ad peccati remedium: nam, vt ostendimus, libera Dei voluntas eam non voluit sine connexione prædicta: & per hæc etiam fatisit secundæ probationi. Nec est eadem ratio de multiplicatione hominum; quoniam, vt ait Caietanus 1. p. q. 98. art. 1. multiplicatio hominum propter suam bonitatem de facto fuit à Deo volita secundum se: quod diuina scriptura manifestè significat Genes. 1. Cum ait: *Vidit Deus quod esset bonum &c. faciamus hominem &c. crescite & multiplicamini, replete terram:* Incarnatio vero quamvis ex eo quod est maius bonum fuerit à Deo volibilis secundum se, ex scripturis tamen habemus eam non fuisse volitam, nisi cum ordine ad redemtionem. Secundò: quia quantitas sequitur naturam rei, & generatio hominis est volita secundum se sine occasione peccati; ideo etiam absque illo volita est multiplicatio eius. *Incarnatio vero nunquam à Deo volita fuit, nisi supposita volitione rediij peccati in genere causæ materialis & finis cui;* & ideo non est par ratio. Ad probationem ultimi inconvenientis respondet Med. nullam esse consequentiam, ad cuius probationem negat assumptum dicens; peccatum præsens & commissum non autem futurum esse causam reprobationis. Sed hanc responsionem merito rejecit Asturicensis pagina 735. quoniam ex ea sequetur nihilominus dari reprobationis causam; quia Theologi omnes affirmant, quod si Deus antequam reprobaret homines certò præscivit eos esse male vsuros sua vocatione & gratia, ex causa eos reprobauit & non ex mera voluntate sua.

C E respondet igitur alio modo prædictus author negando consequentiam; quia licet illud peccatum ex se esset sufficiens causa reprobationis, non tamen Deus illud assumpit vt causam; alioquin Deus omnes reprobos propter originale peccatum damnasset; quod esse falsum constat ex eo, quod multis reprobis per baptismum remissum est originale peccatum, & ideo non potest in eis esse reprobationis causa.

D Tertiò respondet nullam esse consequentiam; nam vt detur causa reprobationis ex parte nostra, debet etiam dari causa non tantum damnationis, sed primi effectus reprobationis scilicet permissionis peccati propter quod damnatur homo; huius autem effectus causa nulla est ex parte hominis, sed Deus ex sua voluntate sine illius demerito voluit primam

permissionem, ex qua media hominis libera vo-
luntate deficiente sequitur peccatum, & damnatio,
& ideo non datur causa reprobationis ex
parte nostra. Quartò resp. veram esse conséq. &
ípsum consequens, si sermo sit de reprobatione
positiva, vt ostendimus in prima parte, questione
vigésima tertia, articulo quinto, in tertia Controver-
sia. Ultimo dico, prædestinationem & reproba-
tionem negatiuam esse priorem ordine intentionis
permissione & præscienti peccati; sed
hanc esse priorem in genere cause materiali; nec
tamen sequitur peccatum hoc ordine præsum
esse causam reprobationis negatiuę; atque adeò
absolutę; quia quod primum est in intentione, B
primum habet locum in ordine ad actionem;
mouet enim agens ad agendum. Deus itaque suę
bonitatis manifestationem intendens quosdam
voluit prædestinare, & quosdam alios voluit
non prædestinare, & ob hanc causam voluit per-
missionem peccatorum qua posita vidiit peccata
futura.

Tertia obie-
ctio.

III.

Quarta obi.

IV. Tho.

507.

A conclusioni contrariam tenuisse; sed Doctor hic
non est in classe veterum Patrum numerandus,
nec eius dicta magna sunt autoritatis. Ad rati-
onem autem & verba D. Th. responderet Caieta-
nus in dicto loco dupliciter. Prima responso est: Bo-
na sunt duplicitis ordinis; quædam supponentia
malum vt paenitentia, patientia, martyrium &c.
quædam verò omnifariam bona: Et ad prima
quidem bona necesse est esse mala: Ad secunda
verò absurdum est asserere necessarium esse ma-
la fieri: multiplicatio autem humani generis est
de genere bonorum omniumque; pertinet enim
ad ipsam perfectionem specificam; Incarnatio
verò quamvis secundum se sit etiam bonum om-
niumque; & ideo simpliciter non oportebat eā
occasionali ex peccato, vt tamen volita est à Deo
& reuelata nobis est per scripturas & Sanctos, est
de genere bonorum supponentium mala; quoniam
reuelata est non nisi vt redemptrix capti-
vorum & peccatorum. Secunda responso est: Aliud
est loqui de qualitate boni, & aliud de quā-
titate; quamvis enim ad tale bonum possit op-
portunum esse peccatum, non tamen ad tantum;
quoniam si bonum aliquod extat absque pecca-
to, inconueniens est, quod quantitas eius pec-
cato indigeat: sic autē est in proposito; quia mul-
tiplicatio generis humani supposito homine in
statu innocentia dicit maioritatem boni stando
infra limitem humanæ bonitatis & non plus; In-
Carnatio autem filij Dei eleuat naturam in aliam
boni rationem, & ideo dicit tale bonum quam-
vis maximum: multiplicatio verò dicit tantum
bonum: vnde S. D. ait inconueniens esse tantum
bonum consequi ex peccato. Ex quibus appetit,
Radam haud sincerum in huius argumenti pro-
ductione fuisse, cum duas & quæ firmas, ac eu-
dentes Caietani solutiones consultò præterierit,
quia nulla potuit eas sufficiēti aut etiā probabili-
ratione confutare.

Alia eiusdem authoris argumenta ex Scoto de-
sumpta & iam ante a Capr. Caiet. & alijs præ-
nominatis authoribus soluta prætermittimus;
Vnum tamen pro cavillationibus euadendis ad-
vertē, nimis non esse concedendum Christi
Incarnationem esse bonum occasionatum; quia
bonum occasionatum idem est, quod bonum
per accidens seu à casu vel à fortuna. Incarnatio
verò & humani generis reparatio à diuina pro-
videntia per se fuit intenta, vt opus eius perfe-
ctissimum: dici tamen congruē potest sacrofan-
tum Incarnationis mysterium diuinæ prouid-
entiae decreto non fuisse dispositum, nisi ex oc-
casione peccati diuinam ad hoc misericordiam
provocantis: neque tamen huius tanti mysterij
bonitas ex occasione pendebat, sed cum per se
sit quoddam bonum excellens, ac propter se i-
psum amabile & appetibile, Deus illud esse vo-
luit propter suę bonitatem, misericordiam, poten-
tiam ac sapientiam manifestationem, tanquam fi-
nem ab eo principaliter intentum; peccati verò
permissionem & humani generis redemptions
ad virtutem & excellentiam tanti mysterij non
solum hominibus sed etiam Angelis declaran-
dam ordinavit, vt patet ex articulo præcedente;
quamvis etiam alia ratione redemptio generis
humani finis fuerit Incarnationis, vt ante dixi-
mus. Quapropter cause omnes quas ex scriptu-
ris & Patribus assignant opposite sententiæ de-
fensores, permissionem ac præscientiam peccati
præsupponunt, & ex libero diuinæ voluntatis
decreto connexionem habent cum redemptions
generis humani, vt patet ex verbis Apost. ad Tit. ad Th. 3.
3. Apparuit benignitas, & humanitas Salvatoris nostri
Dei,

Dei, non ex operibus iustitiae, quæ fecimus nos, sed secundum suam misericordiam saluos nos fecit, &c. Quibus verbis diuinæ benignitatis & humanitatis manifestationem cum reparatione generis humani coniungit.

Obiectio a.

Contra eandem Conclus. est hoc argumentum: Permissio peccati supponit Incarnationem fuisse voluntam; ergo non fuit volita in remedium peccati: Consequentia patet: quia si in remedium illius fuisse volita, prius cognosceretur peccatum ut existens vel futurum, & per consequens supponeretur permissio illius, sine qua non potest esse præsens vel futurum: Antecedens autem probatur; primò quia illa permissio peccati est volitio negandi auxilium conferendum per Christum, ut vitetur tale peccatum, sed auxilium conferendum per Christum nequit cognosci sine Christo; ergo. Secundò probatur idem antecedens; quia permissio peccati fuit volita ex voluntate Incarnationis; ergo: probatur antecedens: nam Incarnatio fuit volita; quia Deus voluit ex peccato elicere maius bonum, quæm eflet vitatio peccati, ut docet S. D. hic ad quartum ex Augustino, immò Chrysostomus hom. de Adam & Eva ait; Deum permisisse peccatum Adæ propter multa bona, quæ debebat elicere ex illius permissione, sed summum bonum quod ex illo potuit elicere, fuit Incarnatio Christi, quæ habuit maiorem infinitatem intensiū & extensiū, quæ peccatum Adæ; ergo. Reff. nullam esse consequiam: ad probationem distinguo consequens: nam si intelligatur de permissione peccati, ut præcedente Incarnationem in genere cause finalis propter se intenta, falsa est consequentia. Si vero de permissione loquatur, ut priore in genere cause materialis, admitto consequiam cum consequente; Nam supra concl. diximus Incarnationem Verbi fuisse voluntam post permissionem & præuisionem omnium peccatorum: permissio autem illa non fuit voluntas negandi auxilium efficax proueniens à Christo: Quoniam in eo statu tale auxilium non dabatur homini per Christum, neque in illo priori potuit esse volita peccati permissio ex voluntate Incarnationis redemptoris; nam vt ait Aug. lib. 2. Confess. c. 3. ad misericordiam Dei non pertinet velle permettere misericordiam ut misereatur, quod continget si Deus peccatum permissit ut per Incarnationem ex misericordia deleretur, sed volita fuit ea permissio ut seruaretur generalis prouidentia Dei sinens desicere causas desitibiles, & ut homo suam recognoscet imbecillitatem & ob alias similes rationes. Ad secundam probationem respondetur distinguendo sicut ad primam.

Contra eandem conclus. produci possunt quædam argumenta ex Suarezio; sed ex prænotatis E fatis remanent confutata; sicut etiam quæ produci possunt contra ultimam conclusionem.

Alia argumenta & solutiones vide apud expofitores supra nominatos; quibus tamen supra posita fundamenta satisfacent.

Vasq. singula Suarezij dicta huic nostræ coniunctioni contraria cum eorum rationibus & fundamentis diligenter examinat & ea esse falsa demonstrat; sed quædam inter arguendum minus solida & fortasse non vera commiscet; Nobis ea sufficient, quæ supra notauimus.

Vide quæ notat Suarez circa responsiones argumentorum D. Th.

ARTICVLVS IV.

Vtrum principalius Christi Incarnatio facta fuerit ad tollendum peccatum originale, quæm actualē.

Ad quartum sic proceditur. Videtur, quod Deus 3. d. 1. q. 1. ar. principalius incarnatus fuerit in remedium actualium peccatorum, quæm in remedium originalis 2. 6. q. 0. puf. 10. ar. peccati. Quanto enim peccatum est gravius, tanto magis humane salvi aduersatur, propter quam Deus est 23. q. 0. incarnatus. Sed peccatum actualē est gravius, quæm originale peccatum: minima enim pena debetur originali peccato: ut August. dicit contra Iulianum. Ergo 21. Lib. 5. c. 8. 10m. 7. principalius Incarnatio Christi ordinatur ad deletionem originale actualium peccatorum, quæm ad deletionem originalis peccati.

Præterea, Peccato originali non debetur pena sensus, sed solum pena danni: ut in secundo habitum est. Lib. 2. sens. Sed Christus venit pro satisfactione peccatorum, p. 2. d. 33. q. 2. nam sensus pati in cruce, non autem penam danni: 4. 2. quia nullum defectum habuit diuine visionis, aut fruptionis. Ergo principalius venit ad deletionem peccati actualis quam originalis.

Præterea, sicut Chrysost. dicit in 2. de compunctione cordis, Hic est affectus serui fidelis, ut beneficia domini sui, que communiter omnibus data sunt, quasi finem, & sibi soli præstata reputet: quasi enim de se solo loquens Paulus ita scribit ad Gal. 2. Dilexit me, & tradidit semeum pro me. Sed propria peccata nostra 1. lib. 2. intermed. 10m. 5. sunt actualia: originale enim est commune peccatum. Ergo hunc affectum delemus habere, ut existat hoc locus, menemus eum, principalius propter actualia peccata venisse.

Sed contra est, quod Ioan. 1. dicitur, Ecce agnus Dei, ecce qui tollit peccatum mundi, quod expounens Beda dicit, Peccatum mundi dicitur originale peccatum, quod est commune totius mundi.

Respondeo dicendum, quod certum est, Christum venisse in hunc mundum non solum ad delendum illud peccatum, quod traductum est originaliter in posteris, sed etiam ad deletionem omnium peccatorum, quæ postmodum superaddita sunt. Non quod omnia deleantur (quod est propter defectum hominum, qui Christo non inherent, secundum illud Ioan. 3. Venit lux in mundum: & dixerunt homines magis tenebras, quæ lucem) sed quia ipse exhibuit, quod sufficiens fuit ad omnium peccatorum deletionem. Vnde dicitur Rom. 5. Non sicut delictum, ita & donum: nam iudicium ex uno in condemnationem, gratia autem ex multis delictis in iustificationem. Tantò autem principalius ad alium peccati deletionem Christus venit, quanto illud peccatum maius est. Dicitur autem aliquid maius dupliciter. Vno modo intensius: sicut est maior albedo, quæ est intensior. Et per hunc modum maius est peccatum actualē, quæm originale: quia plus habet de ratione voluntary, ut in secundo habitum est. Alio modo dicitur aliquid maius extensius: sicut dicitur maior albedo, quæ est in maiori superficie. Et hoc modo peccatum originale (per quod totum genus humanum inficitur) est maius peccato actuali, quod est proprium singularis persona. Et quantum ad hoc Christus principalius venit ad tollendum originale peccatum: in quantum bonum gentis diuinus, & eminentius est, quam bonum eni, ut dicitur primo Ethic. Lib. 1. Ethic. 1. 2. q. 81.

Ad primum, ergo dicendum, quod ratio illa procedit de intensa magnitudine peccati. c. 2. circa 4. 1. nem. 5. Ad secundum dicendum, quod peccato originale in futura retributione non debetur pena sensus: penitentes tamen, quas sensibiliter in hac vita patimur, est, quam bonum eni, sicut dicitur primo Ethic.